

EL MIRALL

Núm. 183

3 EUR

Entrevista

*Miquel Àngel
Grimalt*

• • •

Opinió

Macià Calafat

• • •

Cent raons...

*Les motivacions
sentimentals i
la tasca de
Quadrado*

• • •

Itineraris

El pas Vermell

• • •

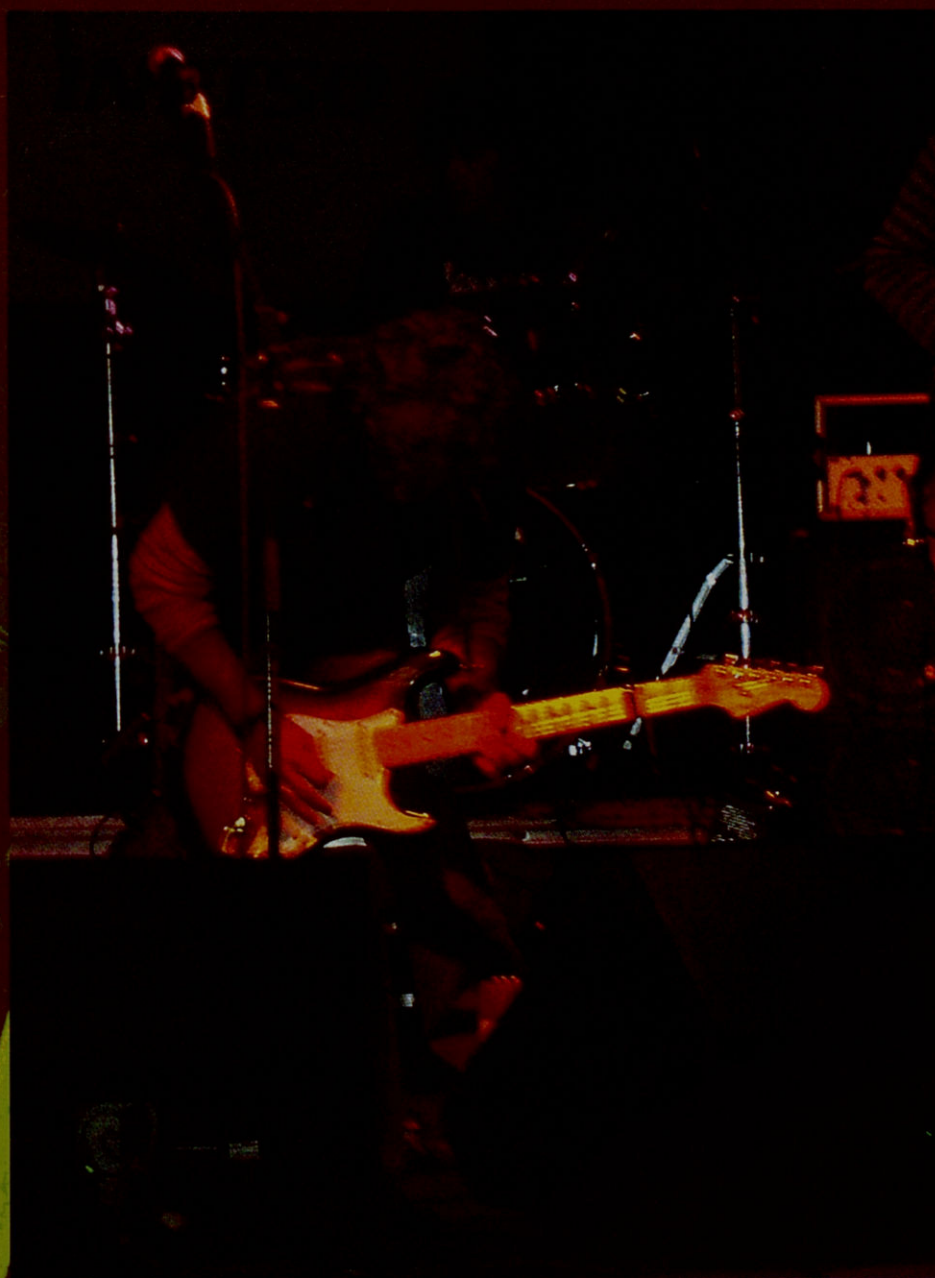
Art

• • •

Llibres

• • •

Cinefàgia

Dossier

Músics per la Llengua

LLUITAR CONTRA EL CANVI CLIMÀTIC ÉS COSA DE TOTS FICA T'HO AL CAP

☒ **CONTROLA
EL CONSUM
ELÈCTRIC.**

☒ **RACIONALITZA
L'ÚS DEL
COTXE.**

☒ **LA
CALEFACCIÓ
ENTRE
19 I 21°.**

☒ **EVITA
DEGOTEJOS
I FUITES
D'AIGUA.**

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Medi Ambient

EL MIRALL

Universitat de les Illes Balears
Servet de Biblioteca i Documentació
Editorial Guillem Cifre de Colònys

EDITORIAL

MÚSICA I LLENGUA

4

DOSSIER

MÚSICS PER LA LLENGUA

5

OPINIÓ

MACIÀ CALAFAT

18

ENTREVISTA

MACIÀ CALAFAT, MIQUEL ÀNGEL GRIMALT

20

EL SEMÀFOR

OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS

28

MISCEL·LÀNIA

JAUME LLADÓ

30

CENT RAONS PER PRESERVAR LES TRAMES MEDIEVALS...

ÀNGEL GENÉ I RAMIS. LES MOTIVACIONS SENTIMENTALS I LA TASCA DE QUADRADO

32

ART

CRISTINA ROS. XILOGRAFIES, LA CELEBRACIÓ DELS 25 ANYS D'EDICIONS 6A

38

LLIBRES

BIEL MESQUIDA. «CATALAN POWER?» SITUACIÓ LÍMIT

40

ITINERARIS

GASPAR VALERO. EL PAS VERMELL

42

CINEFÀGIA

MATÍAS VALLÉS. HOLLYWOOD ÉS PERTOT ARREU (EXCEPTE A HOLLYWOOD)

48

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL
Octubre de 2007 · Núm. 183

Edita:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:
Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:
<http://www.ocb.cat>
activitat@ocb.cat

President:
Jaume Lladó

Director:
Josep Melià

Cap de redacció:
Macià Calafat

Consell editorial:
Jaume Lladó
Josep Melià
Mateu Morro
Pere Bueno
Pere Marí
Andreu Caballero

Publicitat:
Santi Adrover

Producció, administració
i publicitat:
Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:
Omnium Cultural
C/ de la Diputació, 276 pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:
Acció Cultural del País Valencià
C/ del Baró de Càrcer, 37
46001 València

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió
dels autors.

Disseny
Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició
Ecogràfic

Impressió
Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel. 971 475754

Dipòsit legal
PM 10-1987

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5108306558

Música i llengua

Editorial

En qualsevol cultura és normal que una part de la producció musical es faci en la seva llengua pròpia. Ja sabem que la cultura catalana no és precisament una cultura normal; tot i això, és evident que acumula una certa tradició i que la nostra producció musical en el nostre idioma té una dimensió important i gens menyspreable.

La Nova Cançó va suposar, en un cert sentit, un punt d'inflexió en aquesta anormalitat en què vivim. La Nova Cançó s'ha de contextualitzar en el seu moment històric, un moment caracteritzat per unes enormes ànsies i il·lusions per la llibertat i per superar l'etapa fosca del franquisme. Sigui com vulgui, és evident que la Nova Cançó va ser un enorme èxit i que amb el temps s'ha convertit en un referent. Un referent de compromís i un referent de qualitat. Noms com Joan Manuel Serrat, Raimon, Lluís Llach o Maria del Mar Bonet formen part consubstancial d'una represa en la defensa i la posada en valor de la nostra identitat col·lectiva.

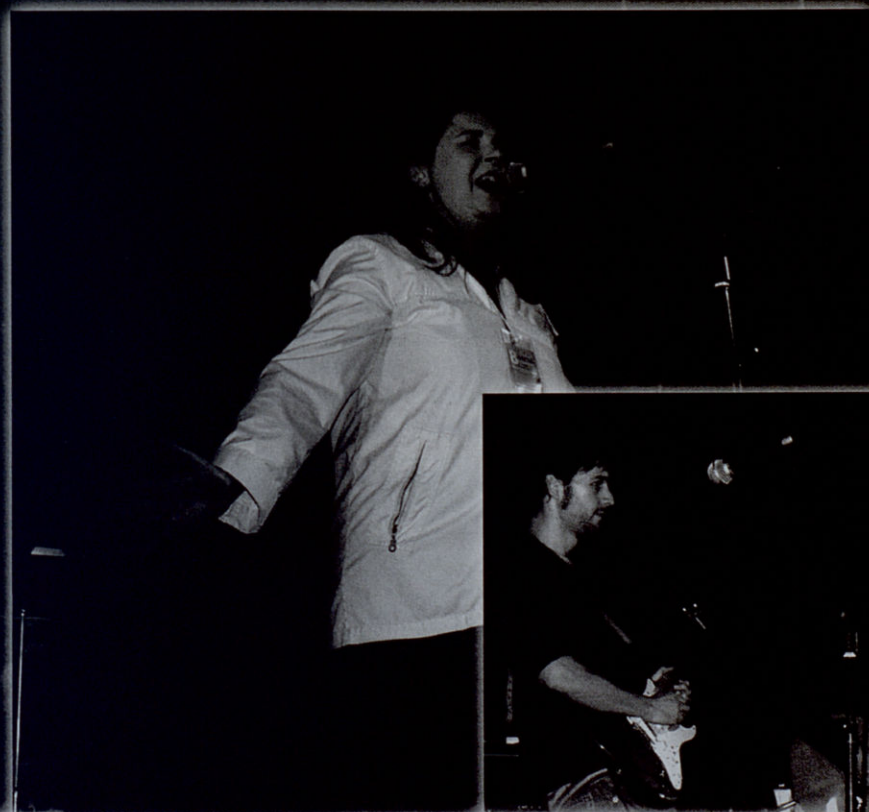
A principi dels anys noranta del segle passat vàrem viure l'eclosió de l'anomenat rock català. També aquest moviment va acumular els seus símbols i va aconseguir generar unes sensacions de passa endavant en la recuperació de la nostra personalitat com a poble. També aquí podríem parlar de noms mítics com Sopa de Cabra, els Pets o Sau.

És obvi que aquests moments àlgids de la música en català són, i han estat, fonamentals per generar uns horitzons mentals més o manco normalitzats i arrelats al país. Ara bé, juntament amb la part més vistosa, són molts els compositors, músics i grups que dia a dia dediquen el seu esforç a fer-se un espai en un panorama musical complex i ple d'entrebancs. Molt sovint aquest esforç no es veu recompensat així com toca, més aviat recull com a resposta una indiferència gèlida que pot dur a la desil·lusió.

La posada en funcionament de mitjans públics propis de les nostres institucions d'autogovern és una ocasió immillorable per donar un impuls a tot aquest conjunt de creadors i professionals del ritme i la melodia. IB3, M, Ona Mallorca són plataformes que han de servir per difondre les novetats discogràfiques d'aquesta amalgama de músics. De fet, la desconexió analògica i la multiplicació de canals –molts dels quals de caràcter local, insular i balear– també serà una oportunitat per aprofitar. Perquè un dels grans problemes que té la música feta i pensada en català són les vies de distribució i l'arribada a grans segments de públic. En aquest paper de difusió, també la projecció exterior és important. Una projecció exterior que l'Institut d'Estudis Baleàrics i l'Institut Ramon Llull poden liderar. Els intercanvis amb el Principat representen un objectiu estratègic que les nostres administracions han d'esperonar. Es repeteix molt aquest tòpic, però en realitat no es veuen pràctiques prou potents que vagin en aquesta direcció d'eixamplar el mercat amb totes les expectatives que això pot produir.

Des d'EL MIRALL volem oferir una panoràmica sobre el moment actual de la música. Ens volem fer ressò de les iniciatives de Músics per la llengua. Volem donar veu i difusió dins les nostres humils possibilitats a tot un moviment que brega cada dia per construir un país més normal culturalment.

Músics per la llengua

Dossier

Músics per la Llengua torna als escenaris

MARTA FERNÁNDEZ

Una vegada més, la pluja va caure durant el dia elegit per a la Trobada de Músics per la Llengua.

El que es podria haver convertit en la gran festa de la música en català, va quedar en un no-res. L'acte, en el qual van faltar grups indiscutibles i públic en general, va tenir lloc a Porreres una setmana després del que estava previst. Així i tot, una trentena de grups de diferents nivells i estils es van animar a pujar als escenaris d'aquest macroconcert organitzat per l'associació Músics per la Llengua amb voluntat de donar a conèixer les formacions de les Illes que utilitzen l'idioma propi com a llengua vehicular. Amb les mateixes condicions de so i llum, cada formació va poder mostrar part del seu projecte musical a la resta de músics i espectadors.

«Nosaltres tractam els músics d'igual a igual. El que té més discs

gravats no té més drets que un grup novell», apunta Antoni Nicolau, president de l'associació Músics per la Llengua i cantant d'una de les formacions amb més ressò a les Illes durant l'explosió del rock català, Oculs. «El que defensam crítica que altres grans concerts per a la normalització del català —com és el cas de l'Acampallengua— no aprofitin aquesta ocasió per promocionar els grups d'aquí i es dediquin a marcar les diferències entre les formacions de Catalunya i les illenques», comenta.

El panorama

Però per alguns el principal inconvenient de la música en català no és la falta d'impuls. Tant el representant de la discogràfica Blau,

Miquel Àngel Sancho, com el d'Ona Digital, Antoni Fernández, creuen que el problema d'aquestes formacions és la falta d'originalitat. «Els grups d'ara copien massa i necessiten evolucionar si no volen estancar-se», diu Fernández. Segons Tomeu Janer, productor i músic mallorquí, «al cap i a la fi nosaltres som empresaris i poques vegades ens interessen per un grup que canti en català o en castellà, sinó per algú que ens agradi». L'associació treballa per aconseguir un millor estatus d'aquest col·lectiu «discriminat i ignorat», segons Nicolau. Músics per la Llengua disposa d'un total de 24.000 euros anuals que provenen del Consell de Mallorca i del Govern balear, però el pressupost només arriba per organitzar les trobades. «Amb les subvencions, hem aconseguit fer un concert a Eivissa i un a Menorca en edicions passades, però no basten per a gaire cosa més».

El paper dels mitjans

Els macroconcerts en català «són una bona iniciativa per donar una

empenta a aquestes músiques que gairebé no tenen el suport dels mitjans de comunicació», comenta Miquel Àngel Sancho, que també creu que seria una bona idea que a les trobades hi participassin grups o artistes amb una problemàtica de

difusió similar, com els gallecs o els bascs.

Per la seva banda, Nicolau insisteix que la situació actual està molt «allunyada» de la normalització: «Els periodistes continuen demanant als músics per què canten en

Anegats Pop rock

Són uns dels últims grups revelació de Mallorca. Des de la sortida al mercat del seu primer disc, l'any 2003, no han deixat de pujar esglaons. Les seves caçons aferradisses han aconseguit atreure l'atenció d'un públic adolescent entregat a cada concert.

En conversa. «L'estigma del rock català ha pegat molt fort i a les Illes hi ha un elevat nombre de gent que ja no t'escolta pel simple fet que cantis en la teva llengua. Però, quant a treball de camp, podem dir que tenim molts grups que canten en català i l'utilitzen de manera vehicular, encara que n'hi ha que de la música en vulguin fer bandera.

Vàrem formar Anegats cinc amics de l'institut per fer-nos sentir una mica, mai amb la voluntat d'arribar a ser un grup professional. A hores d'ara cadascú té la seva feina, i la música només representa el 10% dels nostres ingressos anuals. M'agradaria que es fessin moltes més trobades. Mitjançant aquests actes, evidenciam que no estam sols, que ens ho podem passar bé fent la nostra música. Tenim complex d'inferioritat, però la realitat és que feim coses tan bones o més que la gent de fora.»

català en un territori on és la llengua pròpia!»

El fenomen del rock català a les Illes sembla que, segons músics i productors, no va ser tan definit com a Catalunya, «on sí que hi va haver un fort suport institucional»,

apunta el representant d'Ona Digital, una de les discogràfiques que més ha apostat pel producte en català, juntament amb Blau. «El mite sobre les subvencions a la música cantada en la nostra llengua a Mallorca encara és vigent. Si Blau

hagués rebut les ajudes com molta gent pensa, jo seria milionari i la meua companyia tindria un director general», afegeix Miquel Àngel Sancho.

L'estigma

Tomeu Janer, que a més de treballar en el món de la producció va viure de prop el fenomen com a bateria de diferents formacions musicals, explica que «la gent no anava a veure Els Pets o Sopa de Cabra. Els joves volien veure un concert de rock en català, pegar bots i mostrar banderes». En canvi, «ara el grup agrada o no agrada». El terme designat per a aquest tipus de música «sempre ha estat un estigma, però abans estava de moda». En la mateixa línia, Nicolau assegura que «hi ha molts músics que pensen que cantar en la llengua pròpia no és qüestió de modes, sinó que hauria de ser el més normal del món, i això és el que intentam aconseguir».

De moment, pocs grups i solistes poden permetre's el luxe de mantenir-se amb ingressos musicals.

Cap·pela

Rap, rock, reggae... 'a cappella'

Han trobat la fórmula perfecta per poder oferir un repertori de cançons d'estils que van des del rap fins a l'espíritual negre, passant pel reggae, el blues, la música tradicional i el rock: cantar *a cappella*. El seu únic instrument, la veu, ha arribat a fer-se sentir a molts racons de les Illes; però, sense dubte, l'actuació que els va consolidar com a grup va tenir lloc a Sevilla l'any 2000, amb motiu del lliurament dels premis MAX de teatre i arts escèniques.

En conversa. «A les Illes hi ha bastant de moviment i sembla que torni a ressorgir una mica el gust per la música en català. El problema és que actuar a la Península es fa difícil sense rebre cap ajuda institucional. De moment, la trobada no és més que una bona oportunitat perquè els joves puguin anar a un macroconcert on es concentren grups de totes les edats i estils, ja sigui jazz, rock, pop, blues, música tradicional i fins i tot infantil. Però més enllà de ser un acte reivindicatiu, no aconsegueix conscienciar la societat de la problemàtica d'aquestes formacions. Sabem que viure de la música a Mallorca és una utopia. En el nostre cas, la majoria som mestres de música i intentam continuar amb el nostre *hobby*, que no es desvincula gaire de la nostra feina remunerada.»

Tomeu Penya
Folk, rock

La seva trajectòria musical comença de ben jove quan decideix penjar-se una guitarra i cantar per petits locals d'arreu d'Europa. El 1980 torna cap a l'illa i grava el seu primer disc, *Cant a la vila*, amb l'ajuda econòmica d'amics i veïns. A partir d'aquí, inicia la seva carrera musical i aconseguirà mantenir-se cada cop més a dalt fins a arribar a editar més d'un quinzena de treballs. Ara, després de superar un càncer, torna amb un disc davall el braç i amb les cordes vocals més afinades que mai.

En conversa. «Aquests darrers trenta anys la música feta en català a les Illes no havia estat tan bé com ara pel que fa a la qualitat. Últimament, han sorgit un gran nombre de grups que impressionen. El problema és que del català no se'n pot viure, i això ho tinc ben comprovat. Si vols sortir de l'illa, necessites aquelles estranyes subvencions que surten de tant en tant, i així i tot no basten. De cada cent, un pot arribar a tenir un poc de nom a Catalunya.

Les trobades de músics serveixen per fer una festa i no sé què més. Si tots els que hi toquen tinguessin la intenció de fer-se professionals, seria una bona cosa. Però el 99% dels que hi actuen no tenen el talent necessari per estar sobre l'escenari, i això és una cosa tan sagrada com fer de cirurgia! No per saber fer quatre acords ets músic, i no tens dret a robar la feina a qui ha estudiat la carrera.»

S'estima que només un deu per cent dels que ho intenten ho aconsegueixen. Entre les formacions que avui poden «malviure» de la música hi ha Antònia Font, Tomeu Penya o Maria del Mar Bonet. Els altres només tenen l'opció de dedicar-s'hi de manera semiprofessional, o ni tan sols això.

Projectes de futur

Des de l'associació cultural asseguren que continuaran fent feina perquè aquest col·lectiu es norma-

litzi i deixi de tenir problemes, no tan sols per gravar, sinó també per publicar i donar-se a conèixer. A més de les trobades, que segons Nicolau serveixen per «recordar que existim i que seguim fent coses», està en projecte crear una base de dades accessible per d'Internet per documentar la música feta a les Illes. També està previst aprofitar el material audiovisual que s'ha enregistrat durant les últimes edicions per publicar un DVD de videoclips. «Nosaltres estam disposats a fer

8ª trobada MPLL
Dv12/OCTUBRE/07
PORRERES

MACRO CONCERT / 6 ESCENARIS
CENTRE DE LA VILA / ENTRADA GRATUÏTA
A PARTIR DE LES 20.00 H

هل تعرف موسيقى مايوركا؟ فلتات.
Wissen Sie die Mallorca-musik? Kommen Sie.
Do you know the music of Mallorca? Come.
Tu connais la musique du mallorca? Viens.
Знаешь музыку Майорки? Приходи.
Cauliflower at música from mallorca? Ven.
¿Conoces la música de Mallorca? Ven.
Coneixes la música de Mallorca? Vine.

Oberts al món sense perdre la identitat

www.musicsperlallengua.cat

moltes coses, però sense disposar d'un pressupost digne i de la infraestructura necessària, no tenim res a fer», recorda el líder d'Oculta, atent als canvis que hi pugui haver durant aquesta legislatura. «El Govern del PP va creure que pagar 30.000 euros a una persona famosa (Chenoa) perquè cantàs *La Balanguera* eren doblers ben invertits. En canvi, donar suport als músics que cantaven en la seva llengua no tenia tant d'interès», conclou per a qui n'hagi de prendre nota.

Cream espais per conviure

Roldan
Cream espais per conviure

971 763 666 · www.rolan.es

Entrevista

FOTOS: El Mirall.

Toni Nicolau

«No hi ha cap artista a Mallorca

que pugui viure de cantar en català»

MACIÀ CALAFAT

Toni Nicolau (Manacor, 1962) ha fet estudis de música elemental i és llicenciat en Filosofia. Actualment, treballa de professor de solfeig. Al llarg de la seva trajectòria artística, ha tocat en sis grups de música diferents, entre els quals el més conegut és Oculs, formació de la primera fornada del rock català que va liderar durant molts d'anys. Membre fundador de Músics per la Llengua (2000), associació nascuda amb la finalitat de promoure els artistes i els grups que canten en català, avui dia n'és president. En aquesta entrevista ens explica els seus orígens musicals i les activitats de l'entitat, que acaba de celebrar recentment la seva vuitena trobada a Porreres.

Com vàreu entrar en el món de la música?

Ho vaig fer per la porta de darrere. Per a mi la música era un refugi, des de l'adolescència era tancar la porta de l'habitació i entrar en un món de somnis. Jo vivia la música com una cosa meva, com una cosa que m'agradava. I a partir d'aquí vaig començar a tocar. Primer la bateria, després el baix, i vaig estudiar piano. A Ocults hi vaig entrar ja com a guitarrista. Cantant? En cercàvem un i no el vàrem trobar. I finalment vaig ser jo.

Com a Ocults, que al començament eren Ocultos, vàreu participar a la primera onada del rock català.

Quins records teniu d'aquella època?

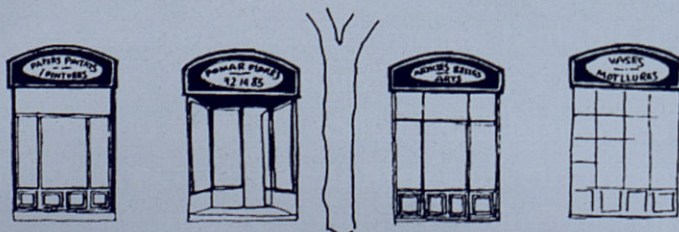
Va ser sorprenent i casual. Quan començarem amb Ocultos érem un grup que feia versions de la *movida* madrilenya. Copiàvem aquelles cançons que ens deien coses en aquell moment. Ara bé, de manera paral·lela estudiàvem i dúiem un camí que ens portava a fer temes propis. Quan econòmicament ens vàrem poder permetre gravar gràcies als doblers que aconseguírem amb les actuacions que fèiem com a teloners, aquí ja va sorgir la pregunta de què gravàvem. I una de les coses que havíem de decidir era la llengua. Vàrem començar essent bilingües en el primer disc. Hi ha un

segon treball que no s'ha arribat a publicar, que consistia en vuit o nou cançons en castellà. Amb aquest treball vàrem recórrer totes les discogràfiques de la *movida* a Madrid, on vaig viure dos hiverns, sense cap èxit. Finalment, rebérem una oferta per gravar un disc aquí i vàrem tenir clar que si ho fèiem amb els objectius posats a Mallorca no tenia sentit fer-ho en castellà. El que en principi havia de ser un single es va convertir en un disc de deu cançons, *Pa amb oli nacional*. És un treball fet corrents, sense pressupost i amb unes ganes terribles. Jo crec que és el disc que va aclarir coses, entre les quals que Ocultos seria Ocults, perquè la gent començava ja a demanar el nostre re-

"Encara queden botigues"

Casa Domar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

pertori i no les versions que feiem des del 1985.

Quines eren les vostres influències musicals? Ja ho heu dit una mica, les de la movida...

Però bàsicament per un motiu: les cançons en castellà, les enteníem, i a l'hora de fer versions sempre em vaig sentir incòmode fent-ho en anglès. Oculats agafa ja consciència nacional a partir del tercer disc, *Mallorca sempre*, del 1991. Quan enregistràrem *Pa amb oli nacional* no teníem ni idea de la moguda del rock en català, no sabíem qui eren els Sopa de Cabra ni coneixíem ningú. Ni tan sols crec que poguéssim afirmar que érem conscients que el mallorquí i el català eren la mateixa llengua. La biografia d'Oculats reflecteix de manera exemplar una presa de consciència nacional sobre la marxa. No es pot comparar el que pot sentir un músic cantant una cançó pròpia en la llengua pròpia, amb l'aclamació del públic, del que sent fent una versió d'un grup de Madrid, per molt bona que sigui.

Al cap d'un parell d'anys vàreu anar a Barcelona. Quant de temps hi vàreu estar?

En principi, tots els components del grup, que érem quatre, vàrem assumir el compromís de dedicar un any amb prioritat màxima al grup. Durant aquest temps vàrem viure tots a Barcelona. Passat l'any, cadascú va prendre el seu camí: el bateria va tornar a Mallorca; n'Àngels, la saxofonista, i jo vàrem quedar. Jo he viscut prop de deu anys a Barcelona i el meu germà sis o set.

De tornada a Mallorca, amb altra gent, vàreu impulsar l'associació Músics per la Llengua, per promoure els artistes que canten en català. Quins objectius us vàreu plantejar?

L'associació va néixer el 2000, coincidint amb la meua tornada de Barcelona. El Oculats vàrem parti-

cipar en una d'aquestes marques que es feien pel tren de Llevant i hi coincidírem amb altres grups també molt reivindicatius, com Al-

Mayurqa, Biel Majoral i Suso Reixach. Junts vàrem decidir fer aquesta entitat amb un objectiu clar: trobar-nos una vegada a l'any,

La veu de Toni Roig

Va acomiadar-se quan just havia entonat les primeres notes de *Temps de revolta*. Toni Roig, ànima d'Al Mayurqa i impulsor de l'associació Músics per la Llengua, va deixar òrfena una terra absent de referents. Home incansable i entregat a no deixar morir les arrels de la tradició, ens contava fa uns mesos com veia ell el panorama de la música en català.

En conversa. «El món creatiu en la nostra llengua és extraordinari i ha millorat molt aquesta darrera dècada. Els culpables de la manca de difusió són els poders públics, que ens tenen abandonats. No hi ha falta de recursos; és una qüestió d'interessos.» Les formacions musicals illenques, la majoria condemnades a ser un grup de revetles estiuenques, «haurien de poder actuar en circuits estables i continus de música en català, i per això necessitam que músics i polítics en parlin conjuntament i es posin d'acord». Segons insistia en Toni, «el mal és que només es fa una trobada a l'any, i un dia no crea hàbit ni crea res. Els mitjans sempre s'han portat extraordinàriament bé amb la difusió del concert, però la resta de l'any ens tenen oblidats».

conèixer-nos i mostrar-nos el que feiem. Establir un nexa entre tota la gent que, a contracorrent, insisteix a tocar en la llengua d'aquí, per a la qual cosa s'ha de tenir molt de coratge, perquè no hi ha perspectives professionals. És un col·lectiu de gent en què, si n'hi cap que visqui exclusivament de la música, és l'excepció que confirma la regla. Jo diria que no n'hi ha cap.

En Tomeu Penya una temporada...

Ocasionalment. Jo també una temporada vaig viure d'Ocults. Però parlava en termes de col·lectiu. Ens trobam amb unes persones que viuen una passió, la música, que els duu a mesclar-se amb altres com elles, a fer lletres i composicions, i a pagar-se enregistraments i discos de la seva butxaca. Aquest és el fe-

nomen, per gris i cru que pugui semblar. No vull semblar pessimista, però sí realista.

Han estat moltes trobades de Músics per la Llengua. Han augmentat els grups en quantitat i qualitat?

Jo crec que això és una cosa que es manté estable. A la primera trobada vàrem ser trenta-vuit. A la segona, una cinquantena, quantitat que s'ha mantingut fins ara. A la Trobada de Músics s'hi apunten tots els que hi ha en actiu. Un dia a l'any a la gent li fa ganes trobar-se, mostrar el que feim, mirar el que fan els altres i sentir-se part d'un col·lectiu. Jo crec que aquest és un element que dóna força a la trobada. Ara, jo crec que hi hauria moltíssimes coses que podríem fer

i que no n'hi ha prou de trobar-nos un pic a l'any. L'objectiu ha de ser la normalització del col·lectiu, amb unes possibilitats de tirar endavant en condicions similars als artistes que s'expressen en castellà o anglès.

Quina creis que ha estat la resposta del públic a les trobades?

Jo crec que també es manté estable. Sempre hi ha factors circumstancials. Per exemple, jo crec que el simple fet d'haver ajornat la trobada per mal temps d'un divendres festiu al divendres següent ha fet que gent que estudia fora no hi hagi pogut venir. Hi ha un sector de públic jove que segueix les trobades, que ens demana per què no seguim amb l'acampada que vàrem fer dos anys. Però nosaltres creim

GRUP AVA

Viajes

Martel

BAL. 029 M/D

**PONT
DE DESEMBRE**

EGIPTE CREUER 4 VESPRES 1.098 EUROS
PARÍS DEL 5 AL 9 DESEMBRE 602 EUROS
VIENA DEL 5 AL 9 DESEMBRE 630 EUROS
PARÍS DEL 5 AL 9 DESEMBRE 650 EUROS
VENÈCIA DEL 6 AL 9 DESEMBRE 603 EUROS
TUNÍSIA DEL 5 AL 9 DESEMBRE 517 EUROS
MALTA DEL 6 AL 9 DESEMBRE 502 EUROS

No incloses taxes d'aeroport, ni visats

Oms, 50 · Ap. correus 696 · 07003 · Palma (Mallorca) · Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42
E-mail: ventas@viajesmartel.com

Cucorba Infantil

És un dels grups més antics de l'illa i els avalen els més de trenta anys d'espectacles i la desena de discs de música infantil trets al mercat. Van créixer sols, en una època en què les formacions d'aquest estil eren inexistents. Les circumstàncies, juntament amb el gran talent que tenen per fer el pallaso, els van portar a l'èxit més esplendorós durant la dècada dels vuitanta gràcies al programa *Trencaclosques*, de Televisió Espanyola (Illes Balears), en què ells eren els protagonistes.

En conversa. «Nosaltres vam sorgir d'una manera bastant espontània i a poc a poc ens vam haver de professionalitzar per l'estirada que vam tenir. Però, així i tot, no vivim només de la música. Diuen que som únics, però la veritat és que ens agradaria no ser-ho. D'entrada pensam que qualsevol que vulgui fer música s'ho ha de poder plantejar professionalment, tot i que avui en dia si no ets molt guapo o no ets el número u en tot, ho tens molt cru. El panorama musical a les Illes actualment està bastant bé, perquè neixen grups excel·lents que tenen ganes d'agafar-s'ho amb serietat.»

que créixer és donar millors condicions de so i de temps als músics per mostrar la seva feina.

Creis que des d'aquest punt de vista s'ha millorat?

Ha estat un tema de debat durant el darrer any, i la fórmula que hem seguit a la trobada d'enguany és concentrar les actuacions en un espai i en una franja horària, de manera que els grups puguin tocar, no vint minuts, sinó trenta, i tinguin més temps per fer proves de so. De dos escenaris hem passat a sis, i ho hem concentrat tot en un dia, de manera que la gent interessada a escoltar un poc de tot, a Porreres, en una hora, podia veure quatre grups diferents.

Com veis l'actual panorama musical en català a Mallorca?

La qualitat és acceptable. Jo crec que és injust posar nota a algú sense conèixer les circumstàncies que l'envolten. En aquest món global, dominat per les normes que marquen els mercats, no es poden comparar la demografia i els recursos dels grups que canten en català dels que tenen els que actuen en el mercat anglosaxó, amb fires mundials, amb supervendes que generen recursos econòmics bestials, amb músics que es poden pro-

fessionalitzar i amb empreses de so que poden millorar els seus equips. Aquest mercat tendeix a centralitzar-se, i nosaltres som perifèria en el doble sentit de la paraula: geogràficament i lingüísticament. El mercat no aposta per allò que no dona beneficis a curt termini. Jo crec que la cultura no es construeix així, es fa des de la gent, no com a consumidora, sinó com a creadora. Jo crec que els pobles

han de tenir de tot en la seva llengua. Nosaltres formam part d'un país que històricament ha estat silenciats i reprimits. Psicològicament, el nostre poble està malalt i necessita atenció. Tot i això, em nega veure les coses de manera pessimista. Crec que hi ha qualitat, tot i que estam perdent valor, és a dir, músics potencials veuen que canviar de llengua els pot reportar una millora professional. Jo ho respecto, perquè és una decisió personal. Però cada músic que es passa al castellà perquè pensa que li reportarà més oportunitats —i segurament té raó— és un valor que es perd per a la nostra cultura. D'altra banda, hi ha gent que té ganes de fer coses, cada any a les trobades apareixen grups nous, formats per gent jove que aprèn a tocar, i, de moment, ho volen fer en la nostra llengua. I, a partir d'aquí, es continuen fent concerts, es continuen presentant discos, moltes vegades d'esquena a les institucions, d'esquena als mitjans de comunicació i d'esquena als ajuntaments... De tant en tant, hi ha un grup que aconsegueix despuntar perquè la gent ho necessita i li perdona que no sigui tan bo com els estrangers.

Cris Juanico, Ja t'ho Diré Soul, pop rock, mediterrani

El 1991 comença la seva carrera professional com a cantant dels desapareguts Ja t'ho Diré, amb els quals grava set treballs discogràfics.

A partir del 2004 obre una nova etapa musical i s'enfila en un nou projecte amb els Mags de Binigall, un grup en què prima la cançó tradicional menorquina reconvertida a un estil fresc. El seu últim treball, *Volam a sa lluna*, és un recull d'estàndards del jazz adaptats al català.

En conversa. «A Menorca, pels pocs que som, estam millor que fa deu anys, perquè quan vàrem començar amb Ja t'ho Diré gairebé només érem nosaltres. Ara tenim més varietat de grups. En principi, tocàvem per gust, i encara m'ho planteig així. Hem intentat viure com a músics i és el que he fet fins ara. La darrera època dels Ja t'ho Diré no era per tirar coets, però almenys ens podíem pagar el lloguer del pis o la hipoteca qui la tenia. Actualment, no tan sols em dedico a cantar i a fer cançons, sinó que també som productor, faig distribució de discs i col·laboro amb altres grups. Les trobades estan bé perquè els músics de tant en tant ens hem de veure. Però la veritat és que no sé si serveixen a banda de poder comentar coses entre els del gremi. El problema és que no hi ha una projecció més enllà de l'acte anual.»

Però jo crec que la situació només la podem canviar nosaltres si prenem consciència i som capaços d'exercir una influència sobre el nostre entorn perquè s'adoni que existim, que podem fer bones cançons i divertir la gent.

Parlem un poc de la relació dels músics amb les institucions. Com la veis?

En general, estic molt decebut amb el món dels polítics. Sempre actuen en clau electoral, i fins i tot els que tu penses que són els teus t'utilitzen. I això és molt decebedor. Tenim un nivell democràtic elementalíssim, amb uns problemes històrics no resolts i amb polítics que utilitzen les institucions per beneficiar el partit. Nosaltres navegam dins aquestes aigües. En tots els anys de democràcia no he vist cap govern que demostrí que està interessat en la cultura d'aquí. I m'agradaria veure'n algun.

Quines reivindicacions fa la vostra associació als nous governs?

Jo deman a les institucions que tenguin una consciència clara que

qui crea és qui manté la cultura viva. I després el poble decideix si l'obra és bona i la popularitza. Però el que passa és que les obres no surten del racó on estan ficades. Les institucions han de prendre consciència que el creador s'ha de poder dedicar a crear. Això, des del punt de vista del mercat, no és possible. Per tant, o ens abocam vers els nostres artistes amb recursos econòmics, amb distribució de discos i amb projecció als mitjans de comunicació, o no hi ha res a fer. Els mitjans no treuen els artistes perquè diuen que no tenen el nivell adequat. I quan l'arribarem a tenir? Jo entenc que les emissores privades no vulguin treure cantants d'aquí perquè no cobren d'ells, però les públiques haurien de posar una de cada dues cançons en català. Hi hauria d'haver llistes de *hits* i videoclips d'artistes d'aquí. Això també hauria de

Antònia Font Pop 'atemporal'

Diuen d'ells que han aconseguit dignificar la variant dialectal balear, fins ara assimilada només en ambients folks. Sonen des de l'any 1997 i ja tenen 5 discs al mercat, l'últim publicat amb el nom de *Batiscafo Katiuskas*. La seva originalitat, tant en les lletres com en la música, ha deixat el llistó ben alt.

En conversa. «El panorama musical el veim bastant bé perquè la qualitat ha millorat molt en aquests darrers deu anys. Quan nosaltres vam començar, tothom feia el mateix, i ara hi ha grups molt diferents: punkis, de pop imaginatiu, etc. Antònia Font no ha fet cap ou de dos vermells, simplement vam tenir la sort de saber sortir del que feia tothom, una mentalitat que ara tenen les noves formacions i que dona salut a la música. Per arribar on som ara (que tampoc no és tant), ens ha passat una dècada i només hem aconseguit treure uns quants discs i que hi hagi vuit o deu mil persones a qui agradam. Si el català és una llengua que fa segles que ha estat discriminada, és normal que necessiti un suport i unes iniciatives especials (com les trobades) que no han de menester altres llengües com el castellà o l'anglès. Pens que ja és hora de poder fer música com si fóssim un país normal.»

llum i gas
amb més energia que mai

EM gesa endesa

FONO
902 500 902
GESA

AVARIES: 902 534 902

servir per donar a conèixer la nostra cultura als nouvinguts.

La qüestió dels mitjans de comunicació és molt important. El tancament de Som Ràdio va ser un moment crític. I ara?

Escolt les emissores de ràdio actuals, i el percentatge de música en català fa rialles.

Creis que ha augmentat la consideració social dels músics que canten en català?

No. Durant l'època del *boom* del rock en català hi va haver una moda i un cert prestigi, però ara no. M'estic trobant grups que tenen tres discos enregistrats, com els Mal Vici, grups que et diuen «en un any hem fet dos bolos». Estam parlant d'un grup que estava en una empresa d'espectacles.

Els Músics per la Llengua han posat en marxa un local de concerts a Porto Cristo. Ens podrieu explicar en què consisteix aquest projecte?

La manca de locals per tocar en directe és tanta que hem posat en marxa aquest nou local, que està a disposició de tots els grups que hi vulguin passar i tocar. Des del mes de juliol, en què varem obrir, cada setmana n'hi han passat un o dos. És una sala petita, però que reuneix condicions acústiques per fer un concert.

Quin missatge faríeu arribar a la resta de músics que canten en català?

Que nosaltres mateixos hem de tenir les coses clares i no hem d'acceptar que ens classifiquin com a persones tancades. Músics per la Llengua no hauria d'existir. Hi és perquè les condicions dels autors són dolentes. Aquí, cantar en català s'acosta més a un *hobby* que a una trajectòria artística i professional. Així i tot, dins el col·lectiu de músics hi ha gent que té aspiracions artístiques però no professionals, i vol desenvolupar la seva creativitat només per mostrar-la a la societat.

Uc Folk

Lúnic grup de música tradicional que sobreviu a Eivissa canta en català des de l'any 1969. L'objectiu principal de la formació, recuperar la dignitat del cançoner illenc i donar continuïtat a la música popular, es veu trencat per un futur incert i més aviat pessimista.

En conversa. «La música i la cultura popular a Eivissa està a punt de desaparèixer. És una illa petita i amb massa poca consciència com perquè es defensi la pròpia cultura. Els nivells de parla catalana baixen progressivament, tot i que a les escoles se n'ensenya. Ens sobren les dues mans per comptar el nombre de grups que utilitzen la nostra llengua. Només cal recordar la trobada que es va fer a la més gran de les Pitiüses; la majoria d'espectadors érem els músics que havíem de pujar a tocar. Som un territori 'comanxe'. Si Uc s'ha pogut mantenir durant tants d'anys, ha estat perquè no ens hi hem dedicat professionalment.»

Fora des Sembrat Pop rock

Ja han complit els 16 anys sobre l'escenari i, de moment, sembla que encara va per llarg. Tot i que actualment només hi ha dos membres de la formació original en el grup i que el seu últim disc té poc a veure amb la seva trajectòria discogràfica anterior, no es pot negar que encara són un referent dins el panorama musical en català a les Illes. El *ganxo*: la potència dels directes.

En conversa. «Nosaltres que tenim l'oportunitat d'anar a tocar fins a Catalunya veim que allà encara hi ha una mica de bullici, mentre que a Mallorca està tot més complicat. De motius, n'hi ha molts, però el que ens ha fet més mal és deixar de tenir el suport institucional amb el qual comptàvem fa uns anys. Des del moment en què t'etiqueten per qüestions de llengua, se't tanquen moltes portes. La nostra música ens ajuda a viure (o a malviure). Som semiprofessionals, ja que cadascú té la seva feina a part; però tampoc no es tracta d'un *hobby*, perquè hi dedicam una part important del nostre temps.»

Herbes Dolces Folk

No es conformen amb el fet d'interpretar cançons i peces instrumentals tradicionals de les Balears, sinó que hi aporten temes de fabricació pròpia. Així mateix, s'impliquen a trobar noves sonoritats, ritmes i formes per deixar d'assimilar el folk amb el passat. D'ells en destaquen les ganes de fer ballar el públic. El seu repertori comença a sonar l'any 1996 i inclou jotes, boleros i fandangos, a més de romanços dels Països Catalans.

En conversa. «Veim que hi ha molt d'interès per part dels músics, però també molt poca sortida, com sempre. Si no cantes en castellà, aquí no et mous. Creim que es fa molta de música, tot i que potser la qualitat no és tan bona com la que voldríem. Herbes Dolces és per gaudir de la música i per fer passar una estona agradable a la gent. Si ja és difícil viure del pop rock en català, de la música tradicional no cal ni pensar-ho. A les trobades hi hem de ser. Si tots feim una mica de pinya, potser aconseguirem alguna coseta. El que trava un poc els grups és pensar que aniràs a tocar durant 15 minuts a un concert on, segurament, no tindràs el plaer de poder sonar bé. Allà no hi ha possibilitat de fer una prova de so i l'equip depèn del pressupost de què disposi l'associació. El problema de Músics per la Llengua no és l'organització, sinó la falta de finançament públic.»

Orwell 2007

MACIÀ CALAFAT

Quan l'escriptor Eric Arthur Blair, més conegut com a George Orwell, va escriure 1984 el seu objectiu era fer una crítica ferotge de l'estalinisme, a partir d'una societat futurista que era controlada amb aparells de televisió interactius i en què la dissidència era esclafada sense pietat per l'Estat, dirigit pel Gran Germà.

Una de les manifestacions més iròniques d'aquest sistema era l'anomenada novoparla, un model de llenguatge ideat precisament per evitar el pensament lliure, ja que els conceptes i les expressions que suposassin algun tipus de reflexió n'eren eliminades.

Orwell va encertar algunes coses, però es va equivocar de societat. Sembla que les dictadures totalitàries han passat a la història, però el control social es fa amb el domini dels mitjans de comunicació de masses i de l'ús del llenguatge per assolir l'adoctrinament ideològic. L'anomenada «guerra contra el terrorisme» ha comportat la desfiguració de la idea de «democràcia», que avui dia abraça models tan dispars com el rus, el turc o el marroquí, autèntics fars cap als quals s'encaminen les democràcies més consolidades d'Europa i els Estats Units.

Precisament, un dels fets destacables dels darrers temps a Occident ha estat l'accés al poder de partits d'extrema dreta. Casos com els d'Espanya, Itàlia, Àustria, Estats Units o Polònia són paradigmàtics en aquest sentit. Però no ha provocat gaires conflictes de caire polític, si n'exceptuem el cas austríac.

Com s'explica aquest fet? Les democràcies occidentals deien accedir als go-

vern, sense cap reacció, formacions de caire extremista? La resposta és clara: els pressupòsits polítics d'aquests partits no entren en conflicte amb l'actual projecte europeu, que exclou, en canvi, les posicions situades a l'esquerra de l'espectre. Neoliberalisme econòmic i discurs neoconservador són dues cares de la mateixa moneda.

En aquest sentit, el neoconservadorisme ha guanyat el combat de les idees. L'important ja no és la cohesió social, sinó el creixement econòmic a qualsevol preu. La democràcia entesa com a sistema de valors basat en la idea de ciutadania és considerada una rèmor del passat. Per contra, es posa l'accent en l'acumulació de tot el poder entorn de líders forts i autoritaris, com no es cansen de repetir un dia i un altre personatges com Rajoy i Estaràs. El que s'imposa és la campanya de difamació permanent contra l'esquerra i el nacionalisme, i les crítiques a les actituds dialogants, pactistes i respectuoses dels drets de les persones i dels pobles.

La demagògia orwelliana dels nous líders, basada en el seu control dels mitjans, està modelant les societats occidentals cap a la involució política i social, cap a models formalment «democràtics», com ara mateix Rússia o Turquia. Perquè l'important ja no és el contingut –la qualitat– del sistema, sinó tan sols la forma –l'entramat institucional.

La pregunta és: ens resignarem a un futur com aquest o decidirem d'una vegada qüestionar el sistema de valors que ens estan imposant com a únic possible?

dipòsit

5x5

125 "SA
NOS
any TRA"

Exclusiu per a increment de posicions a "SA NOSTRA".
Per a més informació, acudiu a les nostres oficines.

CAIXA DE BALEARS

Entrevista

FOTOS: El Mirall

Miquel Àngel Grimalt

«Treballam per unes Illes Balears sostenibles»

MACIÀ CALAFAT

Miquel Àngel Grimalt (Manacor, 1968) és llicenciat en Dret i en Filologia Catalana. Va ingressar a UM el 1995, i des del 1997 fins al 2003 ha estat membre del seu Consell Polític. Va ser coordinador de Serveis Generals del Consell de Mallorca de l'any 2000 al 2001, quan va passar a ser director insular de Sistemes d'Informació. Des del 2002 fins al 2003 va ser director insular d'Urbanisme i Patrimoni, any en què passà a ser director insular d'Urbanisme i Litoral fins al final de la legislatura, el 2007. Des del 2003 és regidor a l'Ajuntament de Manacor. Actualment, és conseller de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears.

En quina situació heu trobat la Conselleria de Medi Ambient?

Tal com ja he explicat al Parlament, l'herència rebuda és difícil de gestionar, amb un deute d'uns 622 milions d'euros. D'aquest deute, a les empreses públiques en corresponen 492

de les Illes Balears i 8 milions de l'Institut Balear de la Natura (IBANAT).

Quines són les prioritats del departament que dirigiu per als propers quatre anys?

La Conselleria de Medi Ambient abraça molts d'àmbits d'acció, tots fonamentals per complir els reptes, cada vegada més exigents, de

la bona gestió mediambiental en un territori com les Balears, que precisament destaca pels seus importants va-

lors naturals. A més a més, preservar els valors i dels recursos naturals de les Illes és un objectiu estratègic per a una economia turística com la balear. Malgrat tot, la bona gestió mediambiental no és únicament una exigència turística, sinó una demanda del conjunt de la ciutadania. Recursos hídrics, gestió del medi natural, litoral, la mar, qualitat ambiental i educació ambiental, tots són reptes importants pels quals cal treballar a fi d'assegurar unes Illes Balears sostenibles que comptabilitzin, de manera equilibrada, el progrés econòmic amb la conservació adient de l'entorn i dels valuosos recursos naturals. No podem entendre la nostra terra sense un esment especial en la preservació

«El nostre valuós entorn natural ens aporta una qualitat que assegura el progrés econòmic»

milions: 414 milions de l'Agència Balear de l'Aigua i la Qualitat Ambiental (ABAQUA), 70 milions de Ports

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 971 713 350 • Fax 971 215 641 • 07002 Palma de Mallorca

de l'entorn, del paisatge i del patrimoni natural, que ens han d'aportar un valor afegit que ens facin atractius com a destinació turística, i una qualitat de vida als nostres ciutadans.

Des de sectors ecologistes s'ha criticat que els PORN que proposau per als parcs de Llevant i Cala d'Hort siguin bàsicament els del PP, que no era precisament proteccionista. Què hi teniu a dir?

El govern anterior del PP inicià l'elaboració d'aquests dos PORN, però finalment caducaren perquè s'exhaurí el termini de dos anys per aprovar-los de manera definitiva. Davant aquesta situació, el que hem fet nosaltres és començar de bell nou la tramitació perquè no teníem altra sortida. El punt de partida en la delimitació ja és diferent perquè, en el cas del PORN DE Llevant, hi hem incorporat les finques de Son Jaumell i Can Patilla, que sumen 200 hectàrees més

del municipi de Capdepera. En aquest nou procediment que ara hem iniciat, la Conselleria està oberta a suggeriments d'ajuntaments i de propietaris per ampliar les delimitacions inicials. L'àmbit dels PORN no està tancat, és flexible, i en elaborar-los és precisament quan es poden produir noves incorporacions de finques, sempre cercant l'acord amb propietaris, ja que l'objectiu és, en definitiva, conservar i gestionar les seves finques i, en aquest sentit, és imprescindible la seva col·laboració i la seva bona disposició.

En quin moment està el procés de conversió de la serra de Tramuntana en parc natural?

La serra de Tramuntana ja és paratge natural, una figura de protecció semblant a la de parc, de la qual es diferencia perquè no inclou el dret de templeig i retracte per part de l'Administració quan es venen les finques. Aquest dret de templeig i retracte que implica la figura de parc havia generat moltes reticències entre els propietaris de les finques. Atès que realment el grau de protecció dependrà del que estableixi el PORN que finalment s'aprovi, no veim la necessitat de canviar de figura de protecció per incloure-hi un dret que genera conflicte amb els propietaris. D'altra banda, des de la Conselleria ja hem anunciat que la nostra intenció és incloure-hi algunes zones naturals dels municipis de Calvià i Andratx que casualment en varen quedar fora en la tramitació de la passada legislatura.

Quin és el vostre model de gestió dels espais naturals protegits?

Hem de garantir la protecció completa de les àrees naturals més sensibles i, on sigui possible, implantar fórmules que permetin la viabilitat econòmica i social d'aquestes zones mitjançant el turisme sostenible, l'excursionisme, l'agri-

cultura ecològica, l'artesania i el foment dels productes tradicionals. Emperò, tan important com la protecció és la gestió dels espais naturals preservats. Sense una bona gestió, la protecció pot quedar en no-res. Per això, cal comptar amb la col·laboració i la complicitat dels

propietaris. En aquest sentit, crearem línies d'ajuts als propietaris de finques protegides per conservar i millorar els seus terrenys. La seva participació és fonamental.

Canviant de tema, és necessari construir més camps de golf?

El golf, com la nàutica, implica un determinat turisme amb elevat poder adquisitiu. A més, pot contribuir a la desestacionalització. Una altra cosa és que el golf s'hagi fet servir com una excusa per urbanitzar, per construir nous complexos hotelers o d'apartaments. En qualsevol cas,

en aquest moment és una decisió dels consells insulars. Des de la Conselleria de Medi Ambient, vetlarem perquè els projectes no afectin zones d'especials valors naturals i que usin aigua depurada.

El pacte de govern aposta per no

construir més ports esportius, però ha aixecat polèmica la llum verda donada a Port Adriano. Quina serà la política del vostre departament en aquest àmbit?

Estudiarem l'increment del nombre d'amarratges als ports públics,

però tenint ben present el nostre compromís, assumit en el pacte de legislatura, de no crear nous ports esportius ni permetre grans ampliacions dels que ja hi ha. També tenim previst potenciar les marines seques. Un altre objectiu és millorar la gestió dels amarratges amb la implantació i l'aprofitament de noves tecnologies. Pel que fa a l'ampliació de Port Adriano, la trobarem aprovada, sense possibilitat de fer-la enrere.

Un aspecte important és la preservació de la biodiversitat, amenaçada sovint per l'acció humana. Quins projectes teniu en marxa per preservar la fauna i la flora de les Illes Balears?

Desenvoluparem un programa de recuperació d'espècies amenaçades, amb el pla corresponent a cadascuna. Recentment, hem aprovat el pla de recuperació del ferret, de l'àguila peixatera i del *Limonium*. Aprovarem i implantarem un pla de reforestació que protegirà els arbres plantats de l'acció de les cabres. I, vinculat amb el pla de reforestació, continuarem aprofundint en la tasca de prevenció i lluita contra els incendis forestals. En aquest sentit, hem aprovat un decret que preveu mesures de caràcter permanent, sense haver d'aprovar ordres any rere any.

Entre els vostres projectes per a aquesta legislatura destaca la llei del paisatge. Quins aspectes hauria d'incloure?

La llei del paisatge catalogarà els paisatges que cal preservar i avaluarà les actuacions en sòl rústic. Hem d'aconseguir la integració paisatgística de les noves construccions, públiques i privades, en sòl rústic perquè ens podem trobar amb edificacions perfectament legals que suposen una agressió al paisatge. Hi ha solucions arquitectòniques per assolir aquest objectiu. També pensam que les edificacions no agràries en sòl rústic paguin un cànon que es reverteixi en el paisatge per compensar l'impac-

te provocat per la construcció en sòl rústic.

Els sindicats varen denunciar, durant la passada legislatura, l'actitud dels anteriors gestors en relació amb els delictes contra el medi ambient. En concret, el Govern no

plicació o dificultat. En aquest sentit, les àrees recreatives poden complir una funció molt important i per això seran potenciades. Hem de tenir en compte que enguany les àrees recreatives gestionades per la Conselleria de Medi Ambient han acollit prop de 7.000 persones.

«El PORN de Llevant s'ampliarà encara més amb acords amb els propietaris»

feia arribar les denúncies dels agents mediambientals a la Fiscalia. Quina serà la vostra política sobre aquesta qüestió?

Estam ultimant una nova instrucció que determinarà el procediment que hauran de seguir els agents mediambientals per tramitar les seves denúncies i que eliminarà la decisió política en aquests assumptes tan delicats. L'enviament de denúncies a la Fiscalia o al jutjat s'ha de fer només d'acord amb criteris jurídics de si hi ha o no indicis de delictes.

La lluita contra la massificació del medi natural passa per construir noves àrees recreatives que concentrin els visitants de cap de setmana?

Les àrees recreatives són una bona eina per atendre la demanda de naturalesa i aire pur per part de molts ciutadans. Hem de pensar que hi ha famílies que no poden fer sortides a la natura per rutes o itineraris que poden presentar un cert grau de com-

metrà augmentar el cabal fins a Palma i altres zones urbanes. Com està aquest projecte?

L'aportació de sa Costera serà una realitat l'any que ve, i contribuirà, de manera important, a complir l'objectiu d'abastir la població d'aigua de qualitat. Hem de pensar que el cabal de sa Costera equival a una quarta part del consum d'aigua de Palma.

En quins altres aspectes canviarà la política del Govern en aquesta matèria?

Hi ha reptes importants per als propers anys, com acabar i posar en marxa les dessaladores d'Andratx, Alcúdia, Ciutadella i Santa Eulària, i completar la xarxa d'aigua potable en alta, per tal d'enllaçar les diferents zones de Mallorca i dur aigua de qualitat on faci falta en cada moment. Tenim depuradores antigues i en part saturades per l'increment de població d'aquests darrers anys, per la qual cosa caldrà invertir a millorar-les i condicionar-les, a més d'aprofundir

en el tractament terciari i en la reutilització de les aigües depurades. En definitiva, es tracta d'abocar a la mar tan poc com sigui possible, i si s'hi aboca, que sigui en les millors condicions possibles de qualitat de l'aigua depurada.

Un problema preocupant és la contaminació dels aquífers, provocada pels vessaments industrials i, sobretot, pels adobs agrícoles. En algunes poblacions, com sa Pobla, l'aigua ja no és potable. Què pot fer la Conselleria de Medi Ambient per solucionar aquest problema?

Una solució a aquest problema és construir plantes potabilitzadores. A més de sa Pobla, la situació també es produeix a Menorca, on caldrà construir plantes de tractament d'aquest tipus. A Menorca també tenim la intenció d'impulsar un pla de qualitat de l'aigua de l'illa, precisament per solucionar aquesta problemàtica. Alhora s'han de localitzar els principals focus de contaminació i establir mesures per evitar-la.

Hem entrat en la temporada de pluges, en què sovintegen les torren- tades. Els nostres torrents estan en condicions?

Davant les darreres tempestes, en general, la nostra xarxa hidrològica va respondre bé, però, com tots recordam, hi va haver problemes puntuals per la inusual intensitat de les precipitacions. Així i tot, estam decidits a augmentar substancialment la inversió en la neteja i el condicionament dels nostres torrents, especialment en els que presenten un risc

Parlem ara de la política hídrica. La propera canalització de sa Costera per-

EL MIRALL
amb el suport de

Consell de Mallorca

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

més elevat d'inundació. Estam negociant amb Madrid una aportació econòmica del Govern central per dur a terme aquestes actuacions que podria estar al voltant dels 60 milions d'euros en quatre anys.

Les polítiques mediambientals estan prenent molta rellevància en l'àmbit internacional. Líders polítics com Blair o Merkel han alertat contra el perill que pot suposar el canvi climàtic. El recent premi Nobel a Al Gore significa un suport innegable a aquestes tesis. Quina opinió en teniu? Pensau que la situació del clima en l'àmbit mundial és tan greu?

La majoria dels científics de prestigi mundial confirmen la tendència al canvi climàtic i la contribució de l'acció de l'ésser humà a aquesta transformació atmosfèrica, certament preocupant. Sense caure en alarmismes, els governs de tot el món i els ciutadans ens hem d'implicar en aquesta lluita. Des del nostre àmbit d'actuació, la Conselleria elabora l'estratègia balear contra el canvi climàtic, que preveurà actuacions de conscienciació ciutadana en l'estalvi energètic i l'ús del transport públic, la po-

tenciació de les energies més netes i la implantació de mesures d'eficiència energètica. Val a dir que l'acció del Govern de les Illes Balears en aquest sentit és transversal. Serien de poca eficàcia mesures aïllades i puntuals, i això vol dir que la lluita contra el canvi climàtic és una qüestió que ha d'afectar tothom.

Una part de la responsabilitat del vostre departament és conscienciar la ciutadania que ha de respectar el medi natural. Quins projectes d'educació ambiental impulsareu?

Potenciarem l'educació ambiental d'infants i d'adults amb una àmplia oferta d'activitats lligades a la natura i la protecció de l'entorn. Incrementarem la nostra presència a les fires per sensibilitzar la població en relació amb les qüestions mediambientals internacionals i específiques de les Balears, i per donar a conèixer els esforços que feim les institucions i les empreses de les nostres illes en aquesta matèria. Igualment, posarem en marxa campanyes informatives i divulgatives per conscienciar els ciutadans de la importància de preservar l'entorn amb l'estalvi energètic,

el foment de la separació, el reciclatge i la reutilització de residus, i l'ús de productes i tecnologies netes i sostenibles.

No voldria acabar l'entrevista sense demanar-vos pel futur d'UM, el partit en el qual militau. El mes de novembre hi ha un congrés. Maria Antònia Munar es retira. Quina línia política voldríeu que sortís vencedora?

Del proper congrés ha de sortir un partit renovat, amb relleu generacional, unit i centrat. Centrat, perquè som una opció que se situa en el centre polític de les Illes Balears, i centrat en la lluita per Mallorca, per la seva identitat i pel benestar dels seus ciutadans.

Sou un dels consellers amb més projecció pública. Teniu altres aspiracions polítiques, a més de la Conselleria que ocupau?

És una conselleria molt gran i important, i la meva aspiració en aquests moments és fer-hi una bona feina durant aquests quatre anys al servei del meu país.

norai

L'ÚNIA

Del 16 al 25 de novembre de 2007
Divendres i dissabtes, a les 19 h.
Diumenges, a les 12 h.

Adults 10 €

Al·lots 7 €

Informació als telèfons

971 720 135 (laborables de 9 a 14 h)

i 010 (24 h)

www.palma.es

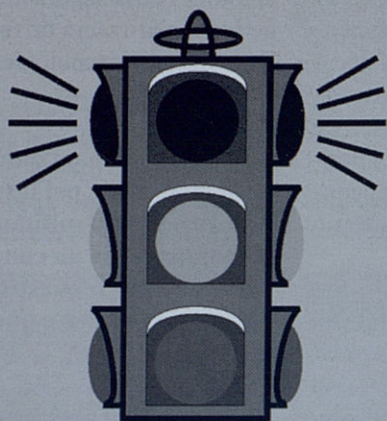

TEATRE MUNICIPAL

passeg de mallorca, 9

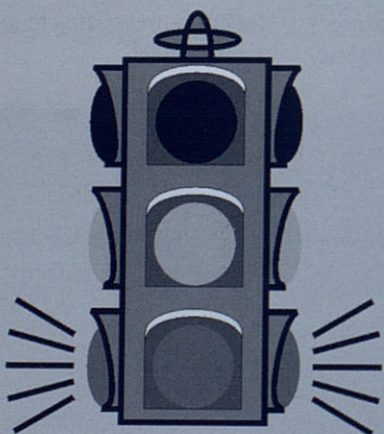
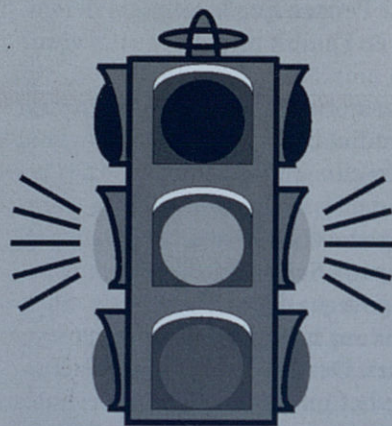
Ajuntament de Palma

VERMELL

A l'IB-Salut, per les nombroses denúncies de discriminació lingüística a la sanitat pública. El personal mèdic i d'infermeria que no parla ni entén la nostra llengua obliga a que pacients que no dominen el castellà es trobin en situació d'inde-fensió. No és justificable de cap manera que el personal sanitari no estigui capacitat per atendre en català. El nou executiu ha de posar ja mans a l'obra per garantir que es respectin els drets lingüístics dels pacients.

GROC

Al Govern de les Illes Balears, per uns pressuposts insuficients en política lingüística. Els 5,4 milions inicialment anunciats eren pràcticament els mateixos que hi destinava el PP, si bé la decisió del darrer moment d'augmentar la quantitat fins a 5,8 milions representa una certa rectificació. Tenint en compte els canvis demogràfics i socials que han viscut les nostres illes durant els darrers anys, cal que les institucions dediquin més recursos a promoure l'ús del català en tots els àmbits. Allò important ara és que es posin en marxa les primeres mesures i que es comenci a notar el canvi en aquesta matèria.

VERD

A Google, per incorporar el .cat al seu cercador. L'èxit d'aquest domini, que ha arribat a les 430.000 planes, ha impulsat l'empresa californiana a incloure'l en el seu motor de cerca. Internet es va consolidant, d'aquesta manera, com un dels pocs àmbits en què la situació de la llengua catalana s'acosta a la normalitat.

OFICINA DELS **DRETS** LINGÜÍSTICS

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions lingüístiques pel fet d'expressar-se en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho arribar a l'Oficina pels mitjans següents:

Correu electrònic: drets@ocb.cat

Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics

C. del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos

07003 Palma

Telèfon: 971 723 299

EL MIRALL

EL MIRALL BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr./Sra. _____

DNI _____

Adreça _____ núm. _____ pis _____

Codi postal _____ població _____

Telèfon _____

Em subscric a la revista EL MIRALL, al preu de 25 euros de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària/d'estalvi que indic a continuació i a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa _____

Signatura

Agència/oficina _____

DC _____ cte./lta. núm. _____

EL MIRALL: Carrer Bartomeu Pou, 31 · 07003 · Palma · Tel. 971 72 59 37 · Fax 971 71 93 85

20 € OFERTA ESPECIAL
per als socs de l'Obra Cultural Balear

Joan Veny publica un llibre i és nomenat doctor 'honoris causa' per la Universitat de València

El Consell de Govern de la Universitat de València ha nomenat Joan Veny i Clar doctor *honoris causa*.

Joan Veny és professor emèrit de la Universitat de Barcelona i està considerat un referent fonamental en l'àmbit de la filologia romànica en general, i de la dialectologia catalana en particular. Ha tingut una dilatada vinculació amb la Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació de la Universitat de València, amb la qual ha col·laborat en nombrosos projectes. La seva figura ha estat considerada com «un dels fars dels estudis de filologia catalana».

D'altra banda, el doctor Veny també és notícia perquè l'Editorial Moll li acaba de publicar, dins la col·lecció Tomir, el llibre *Escrips lingüístics mallorquins*.

Aquest llibre, complement d'un altre d'anterior, *Esriptura i oralitat a Mallorca* (Editorial Moll, 2003), recull diversos treballs sobre aspectes de lexicografia, cultura popular, entorn natural i onomàstica, seguits de les semblances d'Antoni M. Alcover, Francesc de B. Moll, Aina Moll, Jaume Vidal Alcover, Damià Huguet i Josep Massot. Hi trobareu tot un ventall de temes entorn, bàsicament, de la varietat mallorquina: les meravelles del portentós Diccionari Alcover-Moll, una col·lecció de cançons populars al voltant de l'amor en què se subratlla la importància del lèxic, comentaris sobre llibres relatius a costums de la pagesia i l'art de construir cabanes, una breu història lingüística dels peixos de la nostra mar o l'estudi diacrònic de noms de lloc i de persona, antics i moderns.

Increment del pressupost de Política Lingüística

Finalment, sembla que el pressupost destinat a la Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears per a l'any 2007 serà de 5,8 milions d'euros, una quantitat que suposa gairebé un augment d'un terç respecte als 4,3 milions que s'havien pressupostat inicialment. És ver que aquesta quantitat representava un increment respecte al que hi havia dedicat l'executiu anterior, del Partit Popular, però era inferior al que tenia en temps del pacte de progrés.

Cal fer esment de les gestions de l'Obra Cultural Balear davant els responsables polítics de les distintes forces que conformen el govern actual per possibilitar aquesta puja. L'Obra Cultural Balear va presentar un estudi sobre els doblers que dediquen a política lingüística la resta de comunitats autònomes, el qual demostrava que les Illes Balears es troben molt enrere respecte a Catalunya, Galícia i el País Basc, que disposen d'un pressupost per habitant en política lingüística molt més elevat que el nostre.

Èxit de participació al XXI Seminari Blanquerna

Durant els passats 26, 27 i 28 d'octubre ha tingut lloc, a la platja de Muro, la vint-i-unena edició del Seminari Blanquerna, amb un important èxit de participació. Els temes per tractar en aquesta ocasió han estat els reptes de futur d'Europa, la Mediterrània, els Països Catalans i Mallorca. Hi han pres part algunes de les personalitats amb més projecció intel·lectual del moment, tant de l'àmbit català com europeu (Michael Keating, Miquel Sellarès, Miquel Àngel Maria, Joaquim Arrufat, Tonina Siquier, Margalida Capellà, Jordi Perales, Xavier Vence, Alfred Bosch, Miquel Cardell, Gabriel de la S. T. Sampol, Damià Pons, Tomeu Martí i Anna Gabriel). Hi ha hagut 150 inscrits i més de 300 participants, provinents dels Països Catalans, Galícia, Escòcia i Alemanya. A més, el seminari ha comptat amb gent de totes les edats i de les diverses sensibilitats del nacionalisme polític i cultural.

Neix un canal de televisió en català per Internet

El grup Enderrok és notícia per la seva intensa tasca de modernització. Per una banda, ha presentat una nova revista: *Sons de la Mediterrània*, especialitzada en el camp de la música folk. Per altra banda, acaba de llançar l'edició digital de les seves publicacions, les revistes *Enderrock*, *Jaç* i la ja esmentada *Sons de la Mediterrània*.

Aquestes edicions digitals, a més a més de permetre la lectura dels articles que surten a l'edició impresa, contenen un munt de possibilitats interactives, entre les quals cal esmentar l'opció de llegir articles de revistes anteriors o de baixar diversos continguts multimèdia. Ho podeu visitar a l'adreça: <http://www.enderrock.cat>.

Per altra part, també té a la disposició del públic un programa musical a televisió per d'Internet: VilawebTV. Es pot descarregar a l'adreça: <http://www.vilaweb.tv/?video=5002>.

El CJIB demana l'elaboració d'un pla de joventut per a les Balears

El Consell de Joventut de les Illes Balears ha demanat a l'actual Govern balear l'elaboració d'un pla de Joventut que dissenyi les línies d'actuació dels propers anys en aquesta matèria, tal com indica la Llei de joventut. L'entitat demana a les institucions que assumeixin que les polítiques de joventut no són justament responsabilitat de la Direcció General de Joventut, sinó de totes les conselleries i de la pràctica totalitat de departaments, en què s'apliquen mesures que també afecten els joves, com ara mobilitat, educació, salut o treball. El CJIB exigeix al conseller d'Esports i Joventut i al director general de Joventut que liderin un procés amb la participació de tots els departaments i que elaborin un pla que reculli les accions que s'haurien d'aplicar per establir la base de les polítiques de Joventut a les Illes Balears. L'organisme ha denunciat que entre els anys 2001 i 2004 hi havia un pla de joventut que marcava la línia d'actuació de l'executiu. Amb el canvi de govern de l'any 2003, el pla es va deixar de banda. Aquest fet es produí, en part, perquè s'aprovà sense ser acceptat per totes les forces polítiques del Parlament. El CJIB demana que el nou pla de joventut estigui totalment consensuat entre els diferents grups parlamentaris per evitar fets com aquest. El pla haurà de tenir també l'aprovació dels diferents consells insulars i dels municipis. A la llarga també s'hauran d'elaborar plans de joventut de caire insular i municipal. L'entitat considera que en el procés d'elaboració del nou pla de joventut de les Illes Balears s'ha de prioritzar i valorar l'opinió dels joves, i s'ofereix a participar en l'elaboració.

Cent raons per preservar les trames medievals

Les motivacions sentimentals i la tasca de Quadrado

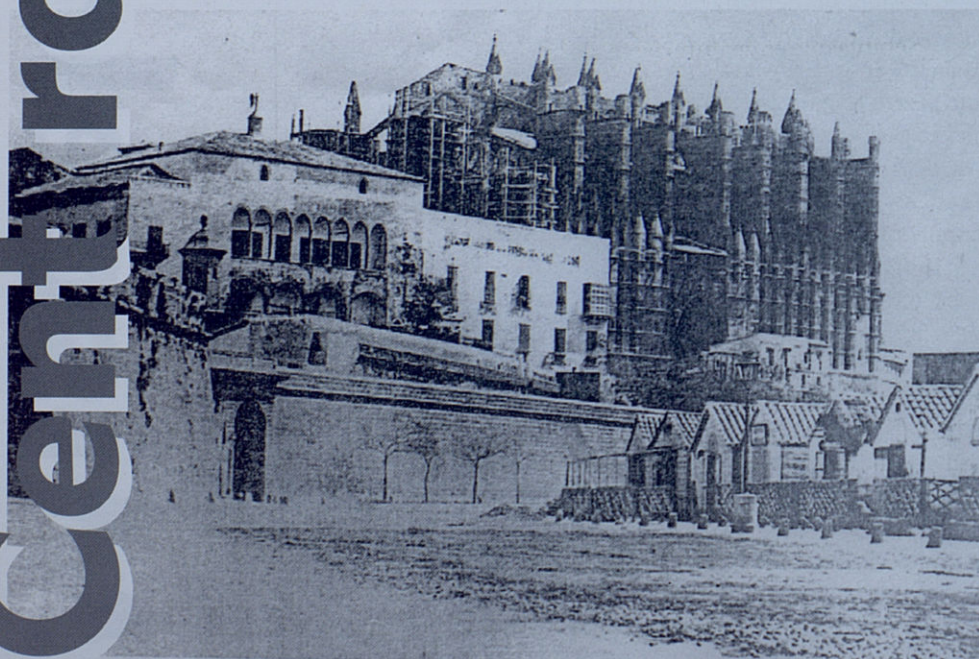
ÀNGEL FRANCESC GENÉ I RAMIS

Gràcies a Josep Maria Quadrado i Nieto, el claustre de Sant Francesc, la torre de Paraires, les murades d'Alcúdia i la porta del Moll no desaparegueren durant el segle XIX.

Quadrado també contribuï amb aquesta tasca al fet que certs sectors de la població es contagiassin del seu amor al patrimoni. Avui, aquest amor tan fructífer ens dóna una raó més per protegir-lo i, amb el patrimoni, les trames medievals. No som els primers que parlem de la tasca de protecció dels nostres monuments que féu Quadrado; ell mateix publicà alguns documents i comentaris sobre la qüestió el 1888. Llavors n'han parlat, entre d'altres: Jaume Salvà («Quadrado, defensor de los monumentos de Mallorca», *Mayurqa* 3-4, 1970), Llorenç Pérez («Quadrado, defensor de los monumentos nacionales de Mallorca», opuscle d'edició ca-

solana que sembla una recopilació d'articles escrits devers el 1969) i també Josep Morata (*Actes del III Congrés en la Defensa del nostre Patrimoni Cultural: el Patrimoni Tardat*, 1995). Abans, l'arxiduc Lluís Salvador també n'havia fet esment molt de rampellada al seu *Die Stadt Palma* (1882). Nosaltres també hi volem dir la nostra, però amb un altre enfocament, ja que intentarem valorar i observar alguns aspectes de la tasca de Quadrado a partir de certes anècdotes familiars. Lluny de l'àmbit més acostat, d'entrada, poden semblar fora de lloc; però les anècdotes ens seran molt útils. Per una part, poden servir per amenitzar el text amb un to aparentment informal i frívol (però al capdavant pensam que molt respectuós). Per l'altra, aquestes anècdotes familiars ens serviran sobretot per il·lustrar com la tasca de Quadrado sembla que fou justament i positivament valorada pels seus coetanis, per la població mallorquina en general; no tan sols per una reduïda elit d'intel·lectuals o estudiosos de l'art. Perquè alguns dels coetanis del nostre personatge, de formació intel·lectual més bàsica, foren d'alguna manera sensibilitzats, educats, gràcies a Quadrado, en la valoració i la protecció del patrimoni. Sensibilització que després pogueren transmetre als seus fills i als seus néts. I heus aquí una de les cent raons per conservar el nostre patrimoni i, amb aquest, les nostres trames medievals: l'estima i la valoració que els té cert sector de la

Cent raons...

Vista general de la porta del Moll i la murada en la seva disposició original (1892). Arxiu de la família Escalas Caimari. Reproduït de «Les murades de Palma. Miscel·lània». Diversos autors. Estudis Balearics, Palma, juny de 2001, gener de 2002. Número 70/71.

població. Estima i valoració que poden arribar en part, d'una manera entranyable, de la mà dels avis i dels pares, en la més tendra infantesa. D'altra banda, volíem esmentar que Quadrado mateix escrigué a favor de la conservació de les trames medievals, a favor de l'encant dels vells carrers de Ciutat; feim comptes parlar-ne en un proper escrit i esplaiar-nos a fons en una qüestió que per a nosaltres és essencial. Però abans haurem de fer encara un altre escrit que es referirà a anècdotes relacionades amb Quadrado i l'altre cantó de la família. En el d'ara només n'hi cap un, no n'hi ha per a més, l'espai de què disposam ens limita.

El nostre personatge

Josep Maria Quadrado i Nieto (Menorca, 1819 - Mallorca, 1896) fou historiador, escriptor i publicista. Políticament molt conservador, destacà per la seva religiositat molt activa. Això es reflecteix, per exemple, en el fet que promogué una recollida de signatures a les Balears contra la llibertat de cultes. Tot plegat afectà la seva visió de la història, perquè condemnà l'actuació dels agermanats i afirmà que Joanot Colom havia estat un criminal. Feta aquesta petita i intensa introducció, el que nosaltres volem fer avinent és que no feim comptes entrar en tot això. No volem ni podem jutjar el personatge ni la seva ideologia. Com es desprèn del que hem escrit a la introducció, el que pretenem és parlar de l'admirable i exemplar tasca de protecció del patrimoni que féu Quadrado. És curiós, tanmateix, veure com un home tan «de dretes» com el nostre personatge excel·lí en la protecció dels nostres monuments. Perquè avui la dreta, a Mallorca, s'ha distingit en els darrers anys per construir autòpistes no se sap si gaire útils (davant l'alternativa dels desdoblaments) que tot ho arrasen i per dur a terme devastacions gratuïtes de barris sencers al centre històric de Ciutat. I això per no parlar de la destrucció del pont del tren, de les

Detall de la porta del Moll i la murada (1873). Arxiu de la família Escalas Caimari. De «Les murades de Palma. Miscel·lània». Obra citada.

valuosos restes arqueològiques d'Antoni Maura (dignes d'un parc arqueològic), de les de Son Espases, etc. Tant de bo la dreta d'avui prenguéss model, quant a la protecció del patrimoni (trames medievals incloses), de l'home de dretes de l'ahir que fou Quadrado. Perquè sembla que pren model, més que d'homes com Quadrado, del futurisme. Aquesta avantguarda artística, com és sabut, tingué grans concomitàncies amb el feixisme. Sembla que és del futurisme, de la seva fe cega en el progrés tecnològic i en la velocitat, que surt aquesta fascinació de la dreta per les autòpistes o per l'obertura de noves vies als centres històrics (les nostres estimades trames medievals devien ser per als futuristes la cosa més abominable, la quinta essència de la inoperància). Per cert que alguns dels teòrics del futurisme moriren, víctimes de les seves idees, en accidents de circulació per abusar de la velocitat. Però tornem a aquest personatge que tant ens fascina i que tan lluny es troba del futurisme, tornem a Quadrado.

Un llibre quasi mític de Quadrado

Com un referent quasi mític el nom: «en Quadrado», pronunciat amb certa reverència i associat a la

frase: «sa Història de Mallorca», ens ressona al cervell des de la infantesa. Tot plegat s'esmentava a la família potser amb certa polissoneria, en un to de petita rebel·lia gairebé imperceptible. Perquè? Perquè el moment, els darrers anys del franquisme, encara ofería una visió d'una Espanya/Estat/nació d'un bloc, perllongament de Castella i, per descomptat, de la seva llengua: el castellà. La resta eren «dialectes» (és a dir, *patois*, subllengües) i folklorismes. En aquesta Espanya franquista monolítica, Mallorca no tenia passat, no ocupava cap lloc, ni feia cap paper més que el d'«ofrecer nuevas glorias a España». Com València o no tant. Aquest darrer país sí que era el «levante español», d'aquí es desprenia que nosaltres o no érem res, o no érem de l'Estat espanyol, o no estàvem més a llevant que la Península. Així que la nostra terra ni tenia passat, ni ocupava cap lloc (ja que no érem més a llevant que la Península), ni feia cap paper; fora de fer la cort a Madrid. Durant el franquisme, Castella venia a ser la metròpoli i nosaltres, una de les seves colònies subsidiàries. Així s'havia de percebre almanco en els estrats majoritaris de la població (on s'encabia la pròpia família). Això era el que s'inculcava

La porta del Moll avui, lluny de la murada, com un ferrer sense carbó, lluny del seu emplaçament originari. Tanmateix, gràcies a Quadrado aquestes romanalles de la porta foren reconstruïdes i preservades d'una destrucció absoluta.

a les escoles, el que es respirava al carrer. Si una elit minoritària d'historiadors, intel·lectuals i algun familiar una mica embadalit sabien qualche cosa més, no importava gaire, es tractava d'una minoria. La seva veu, si arribava el cas, es podia silenciar fàcilment.

En aquest context dels últims anys del franquisme, l'avi (Lluís Ramis i Bernal, parròquia de Sant Miquel de Ciutat, 1890-1981) ens parlava de Quadrado. Ho feia perquè havia llegit diverses vegades la seva

«Història de Mallorca», ell havia vist el llibre sempre per casa seva. El besavi, son pare (Lluís Ramis i Martorell, parròquia de Sant Miquel de Ciutat, 1861-1942), era qui havia comprat el llibre de Quadrado i també l'havia llegit i rellegit sovint. Ell, el besavi, tenia una formació acadèmica molt bàsica, però era amant del cine, de la història, de la *Ultima Hora*, dels animals i dels viatges. Viatges molt modestos, això sí, més que altra cosa anava sovint a Barcelona, el petit

París de principi del segle xx que tenien els mallorquins només a una nit de vaixell. El besavi sembla que només féu una sortida a l'estranger, el seu viatge més llunyà fou una eixida a Alger amb els amics i companys del carrer dels Oms. «Vés-hi, vés a Alger, que tanmateix en tens ganes», li digué son pare (Lluís Ramis i Gomila, parròquia de Sant Miquel de Ciutat, 1833-1911). Però tornem a la Roqueta i a la nostra qüestió. Com dèiem, el besavi també era amant de la història, especialment de la de Mallorca, per això comprà el llibre de Quadrado. Avui aquell exemplar comprat pel besavi a final del segle XIX, com un petit tresor, encara el conservam a la família. El darrer pic que el consultàrem, a ca l'oncle (Lluís Ramis i Juan, 1921-1983, parròquies de Sant Miquel i de l'Encarnació de Ciutat), a ca la tia, ens sentírem molt ben tractats. Havia de ser així, ja que estàvem en contacte amb aquella petita joia familiar que tot ho podia, tot ho pot, amaran de dignitat.

No ens sorprèn que el besavi i l'avi rellegissin sovint el llibre de Quadrado, ni que fos per les il·lustracions, que són prou per a l'època. Tanmateix, no és aquest l'únic mèrit de l'obra. L'estil és,

La torre de Paraires avui, entremig de molt de trànsit, construccions somerals i autopistes que ens fan pensar en el pitjor del futurisme. Tanmateix, gràcies a Quadrado, avui encara la podem contemplar i fer-li la volta a peu. Entretant desitjam que un futur (no futurista) depari un entorn més harmònic a la torre.

fruit del moment, una mica ampul·lós i envitricollat, però la prosa és, així mateix, planera, tal com correspon a un llibre de divulgació. És, per tant, allò que es diu un llibre de fàcil lectura. D'altra banda, la formació intel·lectual del besavi i l'avi sembla que no era altíssima. Sovint ens demanam què devien pensar quan topaven amb paraules com *ajimez*, *extradós*, *botareles* o *estribos*. Ho entenien? Però sí, ho devien entendre i bé gràcies al context. Perquè les paraules esmentades servien per descriure monuments de Ciutat que els eren ben coneguts. Ens agradaria imaginar-nos el besavi amb el llibre a la mà recorrent la ciutat, comparant les descripcions amb els llocs i les coses citades. Nosaltres ho hem fet, i s'ha de dir que, en bona part, encara avui l'obra no ha perdut vigència. Per cert que hem de dir aquí que el nostre llibre, l'anomenada per la família «sa Història de Mallorca d'en Quadrado», és en realitat un text més o menys divulgatiu sobre diferents aspectes de les Balears (no només d'història) que forma part d'una col·lecció de llibres dedicats a cada una de les diferents províncies de l'Estat espanyol. El llibre fou escrit en part per Quadrado i en part per Pau Piferrer (parent de l'editor de Maclovía y Federico?, en parlarem en l'escrit següent). Així que el tom de les «Islas Baleares» de Quadrado i Piferrer és un tom més entremig d'altres de dedicats a cada una de les províncies espanyoles.

Passejades per Ciutat

Com hem vist, el llibre de Quadrado era com una petita joia de la família. És una joia també, i molt més encara, el record de l'avi quan ens duia a passejar i ens mostrava orgullós els seus racons predilectes de Ciutat. Racons, com l'endret on s'ubica la porta del Moll, vora la Llonja. Ens posava davant i llavors ens explicava que tanta sort que l'havien muntada allà, la porta, i no havia desaparegut amb l'enrunament de les murades. Nosaltres, petits com érem,

La torre de Portopí i la torre de Paraires definint l'entrada de Portopí. Fotografia anterior a 1888, una de les que il·lustren el llibre Las islas Baleares, de Quadrado i Piferrer. També fou la tasca de Quadrado que salvà, com la porta del Moll, la torre de Paraires. I aquesta vegada emplaçada al seu lloc originari. Encara faltaven molts d'anys perquè construccions i obres diverses separassin les torres de la mar.

no acabàvem d'entendre l'interès del monument, ni tan sols ens acabàvem de fer a la idea que les coses més fascinants algunes vegades són tractades com si no fossin res, com si no tinguessin cap valor. No enteníem gaire la qüestió, però sí que enteníem, ben bé i sense cap esforç, la forma com el nostre avi valorava que s'hagués salvat la porta. També ens parlava indignat de com havien afusellat el batle de Ciutat, Emili Darder i Cànaves, durant la Guerra Civil. Ell havia vist desaparèixer moltes de persones i de coses, entre aquestes les murades, a partir dels seus tendres onze anys. (Tornem a les qüestions sobre el nostre patrimoni.) Sabia ben bé que la porta del Moll, amb el seu parament de carreus de pedra viva renaixentistes/manieristes, se salvà per un miracle. L'avi valorava perfectament que la porta s'hagués salvat encara que malmenada, reconstruïda al marge d'una murada que no havia tingut

tanta de sort. Ho devia saber perquè, entre altres coses, a «sa Història de Mallorca d'en Quadrado» se'n parlava. Aquest autor, Quadrado, el devia haver topat alguna vegada el padrí anant pel carrer amb el seu pare, el besavi.

La mirada de l'avi adquiria una dignitat especial quan es mirava la porta del Moll, quan ens contava com s'havia pogut, d'alguna manera, recuperar. Després per uns segons callava; quedava abstret, immòbil, amb la mirada fixa en el monument. Llavors els seus ulls blaus lluïen amb més intensitat, la seva figura prenia una dimensió quasi màgica i s'amarava de dignitat lluny de qualsevol petulància. Nosaltres, més preocupats pels cacauets que després les seves fortes mans havien d'encetar (com si les closques fossin de paper), miràvem la seva esvelta figura. El miràvem una mica encuriosits, encara que ja coneixíem aquell estat de capteniment de l'avi d'altres ocasions.

Llavors també callàvem per un moment i pensàvem que, encara que no l'acabàssim d'entendre, devia tenir raó, devia ser una gran cosa que se salvàs la porta, poder-la contemplar. És difícil entendre una porta que no tanca ni obre res, tan sols un jardinet que semblava una mica insignificant. La nostra elemental lògica infantil, d'alguna manera, enyorava una murada dissortadament desapareguda per sempre.

Altres vegades l'avi ens parlava de la murada en un to més distès (que ens perdoni la Societat Protectora d'Animals); ens explicava admirat que vertaderament els moixos tenien set vides, perquè de nin, amb els amiguets, agafaven moixos i els tiraven daltabaix de les murades. Ens explicava admirat que davant de la seva decepció els moixos s'enginyaven per «aterrar» sempre amb les potes. Llavors, amb una enorme exercici de flexibilitat i força, utilitzaven les cames com a amortidors i no es feien mal en l'aterratge. I això encara era més divertit i xocant per als infants animalicides que la mort sangonosa i violenta que s'esperaven. Llavors el cap buit d'aquell grup infantil repetia l'experiència de tant en tant, més que amb la inicial intenció criminal, per poder observar les habilitats de super-

vivència dels moixos. Una altra de les coses, ara més seriosa, que ens explicava l'avi semblava molt mala de creure. Se situava davant del Principal i ens deia que antigament l'aigua, la mar, arribava fins allà. La mar fins al Principal? Els néts ens miràvem incrèduls, s'havia begut l'enteniment? Com podia haver arribat mai la mar tan endins de Ciutat? Ens devia dir que la Riera passava per la Rambla i que a partir del Principal es feia com una caleta que seguia pel carrer de la Unió, el Born i la Marina fins a la mar. Però nosaltres ja no escoltàvem tanta de fabulació, la Riera per la Rambla?, una cala pel Born? Tota aquesta informació ja ni la processàvem perquè llavors ens miràvem una dona nua, amb els pits en l'aire, sense biquini ni un sant remei. La teníem allà, al carrer, enfilada a una petita fornícula de vora del Principal. Des del seu racó la petita escultura de pedra jugava amb un pedaç, per damunt del cap, que provocativament no aprofitava per tapar-se. Quina dona tan barruda, gairebé tant com aquella desenfreïda *maja* de Goya que havíem vist reproduïda en algun llibre i que tenia aquella cara tan lletja.

Amb tot i amb això, l'avi seguia amb les seves, que la mar era allà mateix on trepitjàvem, davant del Principal. Aquella hipòtesi, que hi havia una caleta que arribava a l'altura del Principal a l'època romana, era de Pere d'Alcàntara Peña (potser també ens ho deia l'avi). Per ventura ell ho sabia per Peña mateix, que havia estat professor seu i ho devia haver contactat als seus alumnes, o ho havia llegit onsevulla. Perquè Quadrado, des del seu llibre, dubtava totalment d'aquesta hipòtesi i dels «moderns» que la sustentaven.

Més coses ens contava l'avi sobre el lloc on es féu el Principal. Resultava que el seu solar antigament era al peu de la mar i de la Riera, per tant els materials del terra del trast eren xerres i per construir el teatre no trobaven fort. Per això, hagueren de clavar estakes i més estakes per fer-ne els fonaments. Nosaltres una altra vegada no l'enteníem de cap bolla: què tenien a veure quatre estakes de fusta amb una construcció de pedra? És clar que nosaltres no sabíem exacta-

ment com s'usaven les estakes, ni que, a més del Principal, era el procediment de fer els fonaments de llocs pantanosos tan respectables com Venècia.

Un arriscat viatge i el retorn

Quina joia el record de l'avi majestuós davant la porta del Moll, davant del Principal, onsevulla de Ciutat (era tan ciutadà que havia arribat un punt que ja no volia passar ni una nit fora del seu bressol urbà). Per això mateix un bon dia ens sorprengué amb una de les seves, potser era acabant les vacances d'estiu que es revestí de coratge i ens menà lluny del bessó medieval de Ciutat. De segur que hagué de vèncer fortes resistències interiors, però a la fi, aquell dia tan assenyalat, emprenguérem un arriscat viatge. Agafarem un taxi i arribàrem fins a Portopí, primer, i la Bonanova, després (muntanyola on no volia anar la filla perquè «amb tants d'hotels ho han tudat tot»). Llavors l'avi ens mostrà orgullós la torre de Paraires i ens en contà una mica la història; nosaltres captàrem que era molt antiga, que a ell li agradava molt i que gràcies a Déu no l'havien esbucada. Ell devia saber ben bé que la torre s'havia salvat gràcies a la tasca de Quadrado, com tants altres monuments de Mallorca. A la seva «Història de Mallorca» Quadrado mateix en parlava. Ben igual com de la porta del Moll. També ens contà l'avi que el port, Portopí, es tancava amb una cadena. Es posava des de la torre de Paraires fins al far de Portopí (ben bé com ho conta Quadrado en una nota a peu de pàgina del seu llibre). Qui sap quants de coverbos més ens contà l'avi aquell dia. Com ara que passaren la lluna de mel amb l'àvia, el febrer de 1916, en un hotel molt «chic» que tenia una vista «molt alegre». L'hotel era cap a Cala Major, «sa vostra *abuela* mai ha volgut sortir de Mallorca», ens féu avinent amb certa recança. Dins o fora Mallorca, ell en sabia molt, de fer la seva, de pintar-la i de trobar coses guapes. La seva recerca de la bellesa era present en moltes de les seves dites, frases que repetia ara i suara quan venien al cas, com aquesta: «M'agrada més es Ponent

Lluís Ramis i Bernal fotografats el 1907 a Barcelona (figura asseguda).

—de Ciutat cap a ses Illetes— que es Llevant —de Ciutat cap a Can Pastilla.» Potser era l'endemà del nostre arriscat viatge a Portopí i la Bonanova, altra vegada dins Ciutat, quan l'avi ens explicava més coses. Novament sortien dones nues pel mig, ell tenia la ment molt més oberta que els néts en aquest tema. Devia ser la proximitat a la barruda del Principal que l'inspirava, perquè aquesta vegada l'escenari era la plaça del Mercat, no gaire lluny. Ens contava l'avi que al monument a Antoni Maura, al centre de la plaça, li havien de posar una escultura d'una dona nua com a al·legoria de la veritat. Però qualcú s'hi oposà, era massa indecent posar-hi una dona nua. Així que al pobre Antoni Maura li posaren una escultura vestida amb quatre pellerings, la mateixa que es pot veure avui. Si la nuesa representa la veritat, aquells quatre pellerings tan decents havien de representar el contrari, la mentida, la falsedat. D'això es queixava l'avi, de la falsa beatura que espenyava tota la simbologia de l'assumpte. Tot i així molts deuen opinar que ja l'hi està bé, el monument esgarrat, a Antoni Maura; la mort de Ferrer Guàrdia, el seu castellanisme i la guerra del Marroc són algunes de

les coses que se li podrien retreure (Martí Gené i Ramis ens en diu quatre mots, de la veritat). I ja que parlem d'Antoni Maura i la veritat, també s'ha de dir, al seu favor, que sembla que fou un dels que féu costat a Quadrado per a la protecció del claustre de Sant Francesc. Un altre home de dretes fent costat, almanco en aquest cas, a la protecció del patrimoni. Quant de mal que féu i continua fent el pitjor del futurisme (alguna cosa bona devia tenir). Especialment si considerem que aquesta avantguarda pesa avui a la dreta d'una forma fossilitzada i inconscient, com una rè-mora, sense cap tipus d'adaptació al present. El present que fou l'idolatrà futur dels futuristes.

Per a nosaltres ara el present és fer memòria de l'ahir, i escriure, recordar com, passat l'arriscat viatge amb l'avi a Portopí i la Bonanova, després del passeig per la plaça del Mercat, s'acabaren les vacances i tornarem a l'escola. Enrere quedaven les xerrades sobre els Canamunts i els Canavalls, sobre l'antiga ciutat musulmana de l'Almudaina. Tot plegat una mica espès, estrofolari per a la nostra mentalitat infantil; eren les «coses de l'avi», les de sempre. Potser

fou la nit abans de l'escola que tinguérem un somni estrany. Resultava que, per fer una autopista terrible transitada per avions, havien esbucats molts dels entranyables carrers de ciutat recorreguts amb l'avi. Havien destruït el Principal amb bombes de purpurina —molt mortíferes en el somni. El veiérem mig anegat d'aigua, en una visió submarina. A l'endret de les runes, una dona indecentment nua, com de pedra, sempre deia la veritat. Nedava estranyament entremig d'estaques i cadenes, per damunt de carreus falsament daurats amb purpurina destructora. Després del somni, com se sol esdevenir, arribà l'endemà. Llavors començà l'escola altra vegada, per a nosaltres. Per a l'avi tornaren a venir els seus passejos solitaris, els seus amics, els seus llibres, les seves novel·letes. I nosaltres ara hem de retornar al present, a la realitat més immediata, per sentir que avui, ara mateix, després de tants d'anys, seguiríem amb més anècdotes. Però com dèiem de bon començament, serà per a un altre escrit.

***Àngel Francesc Gené i Ramis és llicenciat en Història de l'Art. Mallorca, agost-setembre de 2007.**

arts
XISCO
gràfiques

Tel. / fax: 971 475 754

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. i Fax 971 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)
quart_creixent@palma.infotelecom.es

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

LLIBRES DE TEXT

DISCOS I CASSETTES

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Xilografies, la celebració dels 25 anys d'Edicions 6a

CRISTINA ROS

La xilografia, que és la tècnica de gravat més antiga, pot congratular-se de sumar centenars d'anys d'història, una història amb data d'inici imprecisa i en permanent discussió entre els especialistes, els quals ubiquen alternativament els seus orígens a la Grècia de Marc Varró, a l'Extrem Orient de començaments de la nostra era, o a la Itàlia del segle XIII, en concret a la ciutat de Ràvena. Sigui com vulgui, o quan sigui el moment d'inici del buidatge d'un bloc de fusta per entintar-lo i després fer l'estampació, la xilografia és la degana en aquest art que, al llarg dels segles, sobretot s'ha fet servir per il·lustrar tota mena de llibres i de documents, gràcies a la seva capacitat de fer que una obra realitzada sobre una matriu es pogués veure multiplicada, reproduïda una vegada i una altra, tantes vegades com es considerassin adients o necessàries.

Edicions 6a Obra Gràfica o Taller 6a, com és conegut per Ciutat, té una data de naixement fixada el 1982, quan en els obradors del carrer de Can Pont i Vic, 6a, de Palma, es comença a treballar per donar continuïtat i recuperar les tècniques tradicionals de l'obra gràfica, especialment la litografia (obra realitzada damunt una pedra litogràfica posteriorment processada i estampada) i les diverses tècniques del gravat, l'aiguafort, l'aiguatinta, la xilografia, etc. El 6a naixia quan l'allau de tècniques de reproducció fotomecàniques havien aparcat les velles tècniques artesanes com a mètodes de reproducció, però també els deixaven en gran manera en l'oblit com a mitjans per a l'expressió artística. Tot i que la intervenció de l'artista es

redueixi considerablement i que els resultats canviïn de manera molt notable els matisos de les obres, la realitat és que la rapidesa dels processos tecnològics i l'abaratiment dels costos s'han imposat sobre aquelles tècniques tradicionals de la gràfica. Però, així i tot, Edicions 6a Obra Gràfica no tan sols ha mantingut els seus objectius fundacionals de treballar la litografia i els gravats seguint els procediments de sempre, sinó que al llarg dels 25 anys d'història que ara celebra ha posat aquestes velles tècniques artesanes al servei de la contemporaneïtat, al servei de la llibertat d'expressió dels artistes, molts dels quals han tingut la seva primera experiència amb l'obra gràfica als obradors del 6a.

Ara bé, si hi havia una tècnica que, en aquests 25 anys de vida, el Taller 6a havia experimentat amb molta menys freqüència que la resta, era precisament la xilografia, la més antiga de les arts de reproducció de la imatge. Les dificultats que presenta, sobretot per als artistes, el treball de la fusta per aconseguir el dibuix, així com la radicalitat dels seus resultats, de contrastos forts, de blancs i negres per dir-ho d'alguna manera, sense pràcticament lloc per als matisos, poden estar entre les raons per a la producció escassa. De fet, la xilografia, entre les tècniques de la gràfica, és de les que més pateixen l'oblit del present.

Amb l'exposició «XILO grafies», que fins a final de desembre ocupa la renovada galeria d'Edicions 6a Obra Gràfica al carrer de la Puresa de Palma, a la vegada que es continua amb la celebració d'aquest vint-i-cinquè aniversari del 6a,

aquests obradors i els nou artistes que participen en l'exposició demostren la vigència, la contemporaneïtat expressiva d'aquesta tècnica. Joan Bennàssar, Jim Bird, Ramon Canet, Maria Carbonero, Pep Coll, Rafa Forteza, Alícia Llabrés, Menéndez Rojas i Tomeu Ventayol, han respectat la tradició de la tècnica i els procediments, però a la vegada li han plantat cara per bestreure de les fustes un resultat sorprenentment nous, del tot contemporanis i en certa forma allunyats de la imatge que tradicionalment ens ha ofert la xilografia.

La generositat dels formats, extremadament grans pel que sol ser una estampa xilogràfica, la potència dels colors, l'expressivitat de la línia o del gest de l'artista, la depuració en el dibuix en favor de l'estructura de l'obra, certes llicències tècniques per aconseguir matisos subtils i, sobretot, el fet de posar la tècnica al servei de l'expressió lliure de cada artista, en comptes que el llenguatge de cadascun es limiti segons els condicionants de la tècnica, són algunes de les conquestes més destacables en aquesta exposició commemorativa. Una ex-

posició que, fins i tot al marge de la tècnica, ofereix unes obres plenes de vigor, que atorguen a l'obra gràfica la dignitat que mereix.

Tendències

«Catalan power?» Situació límit

BIEL MESQUIDA

Aquest títol que encapçala les meves paraules pertany a un dossier de la revista *Lletres* 29, d'octubre/novembre de 2007, que recoman perquè hi ha tota una sèrie d'articles apareguts les darreres setmanes en diversos mitjans de comunicació i escrits per periodistes,

economistes, escriptors, analistes, polítics, etc. que, des de la singularitat de cadascun dels autors, tenen una intersecció comuna: la voluntat de construcció d'un país, d'una nació. Aquestes noves propostes en un moment de desconcert intenten superar els nous reptes a què ens duu l'actual situació econòmica, política, social i cultural. Al voltant del sobiranisme i la independència, aquests textos van de l'autocrítica més punyent a l'anàlisi discernidora, de la denúncia més frapant a la informació més exacta. Miquel Sellarés comença amb un article escruixidor: «És hora de parlar clar, és hora de mirar-se al mirall i d'entendre d'una vegada que el que li passa a la nació catalana avui és culpa nostra. La nostra prudència, el nostre seny, i, per què no dir-ho també, la nostra covardia ens han portat a l'atzucac actual i a la pèrdua dels diferents trets de la història que la nació catalana no ha sabut agafar a temps, i que han portat moltes nacions d'Europa a aconseguir la seva llibertat.» Hi ha articles de Salvador Clot, Sandra Arenas, David González, Joan de Sagarra, Antoni Serra Ramoneda, Josep Maria Terricabras, Elisenda Paluzie, Miquel de Palol, Vicenç Villatoro, Joan F. Mira, Francesc Puigpelat, etc. A més a més aquesta revista duu una llista de les darreres novetats bibliogràfiques ordenades per temes que són una ajuda magnífica per a qualsevol lector.

'RENTREE' LITERÀRIA. Aquesta tardor m'ha tapat de llibres que llegesc a les totes amb ganes de tastar-los tots i passar gust amb cadascun. No sé per on començar. Ho

Manel Ollé

Combats singulars

Antologia del conte català contemporani

QUADERNS CREMA

faré per un en què surt aquest cronista: *Combats singulars. Antologia del conte català contemporani* (Quaderns Crema), a cura de Manel Ollé. Aquest professor de literatura i història de l'Àsia oriental a la Universitat Pompeu Fabra i crític literari militant (n'hi hauria d'haver més) ha tingut molt de coratge per crear aquest fris de disset escriptors, millor dit, dels contes de disset contistes (nascuts entre 1947 –aquest cronista– i 1973 –Pere Guixà–) catalans d'ara (publicats en els darrers vint anys) que per a ell són el cànon de la realitat actual del conte. L'autor ens ho diu ben clar en el pròleg: «En qualsevol cas no espereu trobar-hi gaire res més que un manat de ficcions fascinants i colpidores amb textures, mapes genètics i coloracions singulars: no hi busqueu conclusions definidores d'un imaginari específic, d'una manera de riure o de fugir, d'una fórmula original per conjurar pors i fantasmes, d'una fórmula típicament local d'estripar o de fer art amb paraula breu.» Hi ha tres dones i tretze homes, dos aragonesos del mateix poble (Saidí), quatre gironins (dos del mateix poble, Sant Feliu de Guíxols), dos mallorquins de Mallorca i un mallorquí de València, cap català del Rosselló, cap tarragoní, una lleidatana, un parisenc, un de Manlleu i cinc barcelonins. Ollé diu ben clar que la tria correspon a criteris literaris. I, també, tan bé, accentua que són literatura catalana, emperò substantivitzant la literatura i adjectivitzant la catalana: «Un dels trets definidors dels escriptors d'aquesta antologia és també el de practicar una literatura de gran ambició, que abans que "catalana" es vol "literatura", que es vol substantivament literatura i adjectivament catalana: una literatura que vol interessar, admirar, provocar, emocionar, impactar, remoure o descol·locar el lector, qualsevol mena de lector, sense acceptar en cap cas que fer-ho en llengua catalana hagi de ser un fet limitador, ans al contrari.» Aquests contes que ens parlen de la por, del pas del temps, de la mort, de la hi-

pocresia, de l'amor i el desamor, del poder, de la incomunicació, de les relacions de parella, del pas a l'edat adulta, de les relacions entre infants i adults, de l'enveja, de la felicitat, de la solitud, de la joia, etc. tenen una altra característica que Ollé posa al descobert: la seva universalitat essencial. Josep M. Fonalleras, Gabriel Galmés, Pere Guixà, Mercè Ibarz, Empar Moliner, Imma Monsó, Quim Monzó, Vicenç Pagès, Miquel de Palol, Sergi Pàmies, Sebastià Perelló, Ponç Puigdevall, Jordi Puntí, Toni Sala, Francesc Serés, Màrius Serra i aquest cronista són els escriptors que formen aquesta antologia magnífica i modèlica. Només vull dir ben a les clares que m'ha semblat una antologia apassionant, que es llegeix a tota, que es rellegeix lentament, que fa passar un guster per la varietat de sabors, i que demostra, *of course*, la vitalitat del conte ara i aquí. Absolutament recomanable.

LLEGIR POESIA: un dels gusts més grans de la meua vida. Aquestes coses, en aquests temps de fosca i de mala educació, s'han de dir: les petites felicitats que ens donen un llenguatge fets de versos sobre una plana en blanc. Des de fa més d'un mes un dels llibres de poemes que llegesc i rellegesc (rellegir és la vertadera lectura) és *La avenida de la luz* (Lumen) de J. C. Llop. En aquesta obra, Llop ha aconseguit crear un món literari en què el lector troba tota casta de melodies i ritmes que a partir de l'autobiografia del poeta es converteixen en matèria de revelació. Ha agafat alguns dels mots de la tribu i els ha ajuntat amb uns determinats harmònics que els han fet excepcionals. Me'n vaig dur el llibre a la Fira del Llibre de Frankfurt i davall aquella llum de plom, a l'ombra d'un bosc gratacels, deia en veu alta aquells poemes que són autoretrat, natura morta, elegia, postal, monòleg, *dramolette*, energia veritadera, de la bona, que produeix un catàleg inesgotable de sensacions, de perspectives, d'invencions, de sentits o de la seva absència. L'ar-

quitectura verbal de *La avenida de la luz* és la d'una avinguda casa en què podem seure en una cadira, passejar entre vitrines, descansar en un sofà, fer cuina, dormir entre columnes bíbliques, somniar amb la brevetat del temps, en el fímer espai-temps del plers, en el coratge davant els dolors que ens habiten, en l'esplendor d'un instant perfecte de l'existència caçat al vol, en la potència de l'amistat, en la força de l'amor. Tots temes d'un clàssic de qualsevol època. Sí, això és el bessó d'un llibre clàssic: haver teixit unes paraules que desafien el temps i l'oblit, que sempre diran coses pels segles dels segles. Amb aquesta intensitat de *monumentum*, Llop ha escrit aquest tapís de mots que esclaten en totes les direccions cap a un lector atent, amorós, apassionat, un lector ver. Només els nobles d'esperit, ai las!, podran fruit d'aquestes músiques verbals llopianes que fan molta de companyia i ensenyen, alhora, a estimar la vida en el seu esplendor i també, tan bé, en el seu refinament. Gratitude dona el meu cos de lector, el meu esperit, a un poeta que canta la victòria de l'art per damunt comerços, misèries, dictadures i guerres. Gratitude per il·luminar-nos zones de l'existència que sense ell no hauríem sabut, per donar-nos sabors gustosos de les coses de la vida: les botàniques i les zoologies són estimades per Llop que ens les mostra en el moment de la tendresa i del fruit, de la metàfora i del pont, els paisatges humans i físics ens donen visions amb lents diverses i fetes a posta. En un antològic poema, «Cuarenta días», en què ens broda amb mots feliços el seu estiu des del vaixell de sa casa, ens parla de la poesia com un do, com el pa o el bany a la mar, i ens suscita que escriure és una forma d'estar en el paisatge com llangardaixos, libèl·lules o cadernerres. Té totes les raons, la seva poesia és un do com un caqui o una magrana. I llegir-la ens fa saber que nosaltres també som dins el paisatge com un matrimoni de Bergman, l'arena o la resplendor de la tempesta.

El pas Vermell

Del Port d'Andratx a Sant Elm

GASPAR VALERO

Itinerari:

Port d'Andratx (Club Nàutic) –
coll des Vent – puig d'en Tió –
pas Vermell – Cala es Conills –
Sant Elm

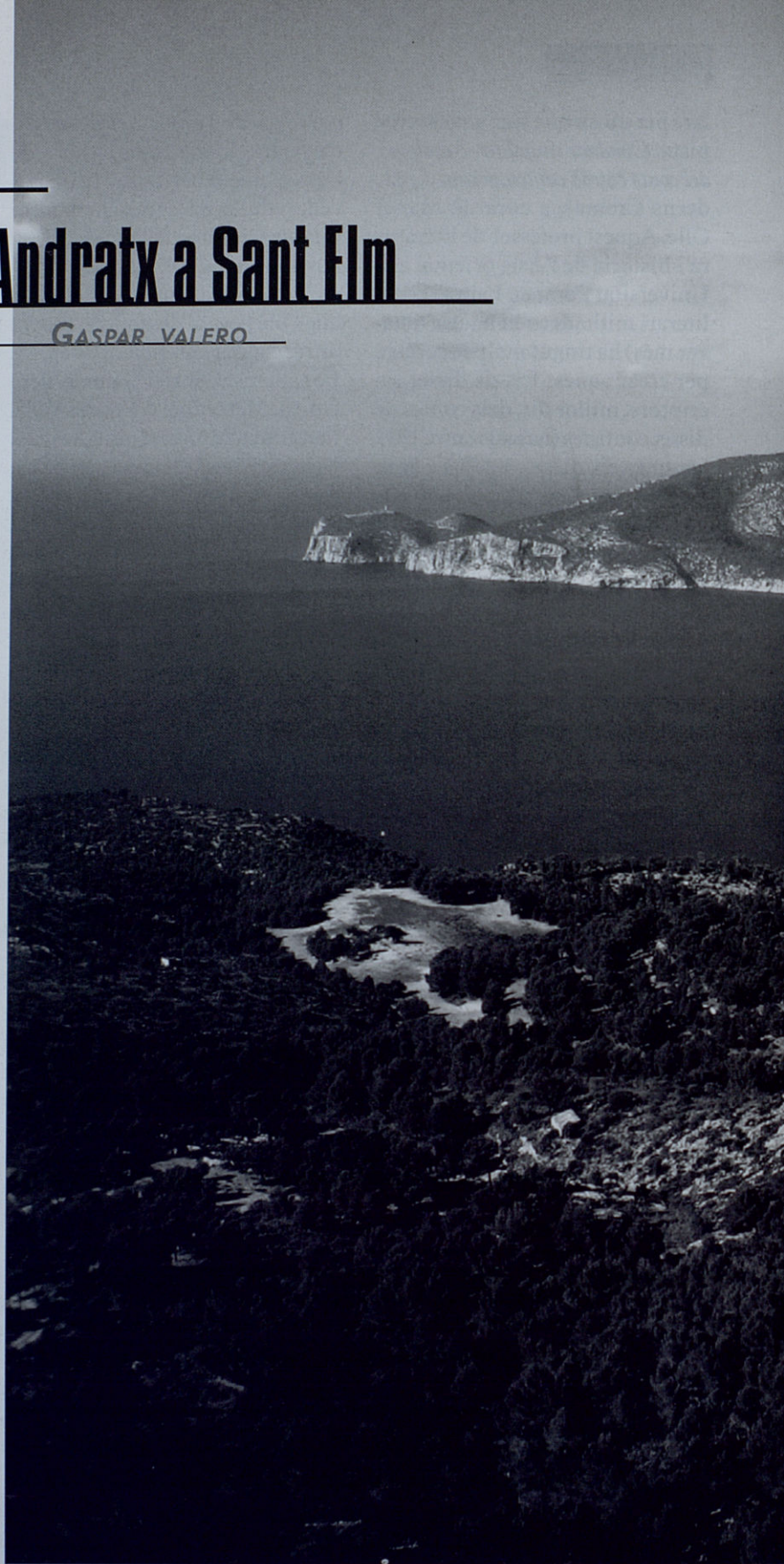
Horari aproximat: 2 h 30 min
(temps aproximat de marxa,
sense les aturades)

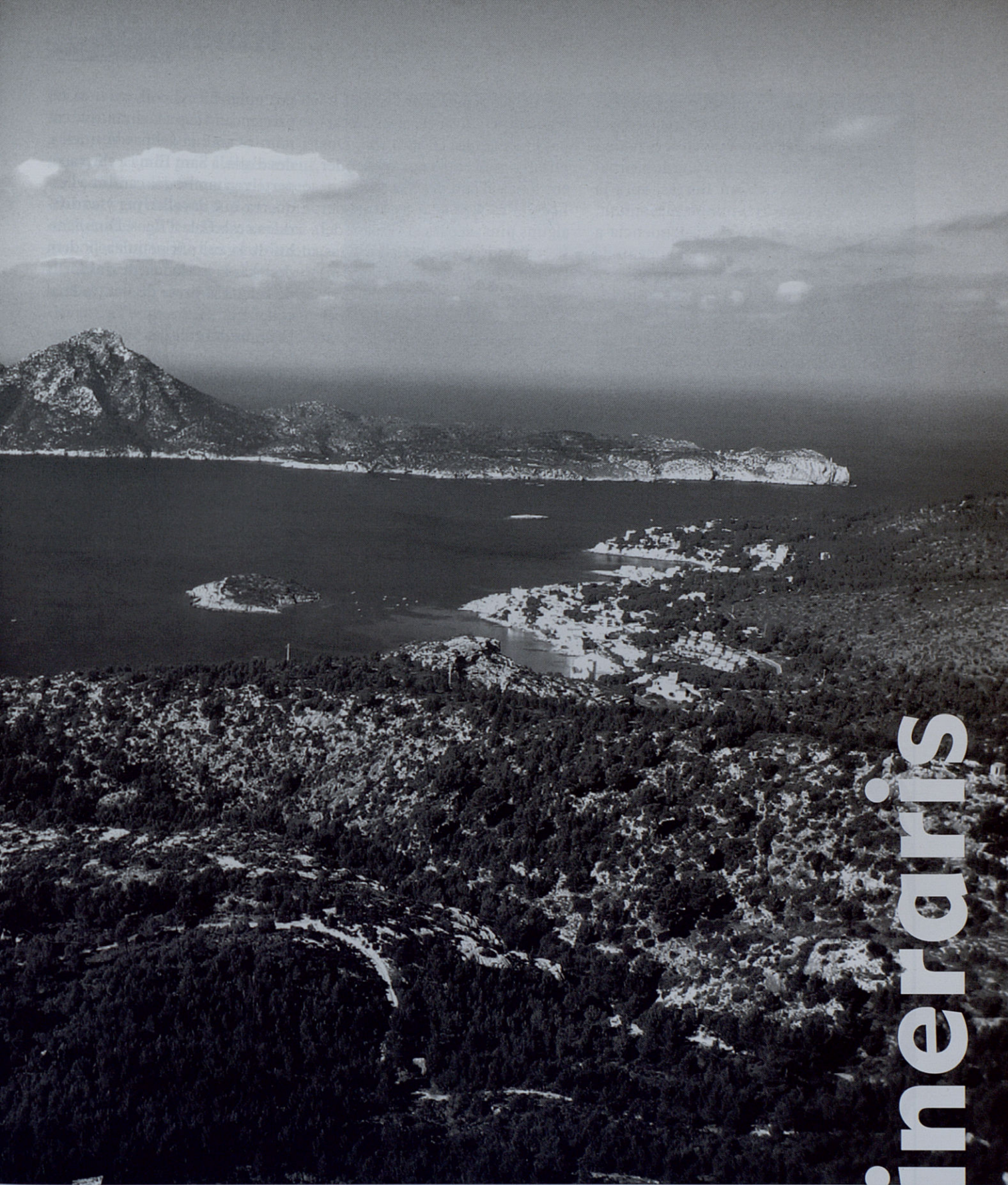
Descripció de l'itinerari

Des del Port d'Andratx, una vegada passat es Saluet i ses Alcoves, l'avinguda de Gabriel Roca ens deixa davant el Club de Vela, on començam l'excursió. Un poc abans de la porta principal del el Club Nàutic o de Vela, voltam pel carrer de la dreta, denominat Aldea Blanca, en direcció nord. Ben aviat, passam un primer carrer a l'esquerra, anomenat de s'Almudaina, que comunica amb es Corb Marí i el Puig de s'Espart. A l'entreforc següent, deixam de banda la carretera principal i voltam a l'esquerra pel camí denominat precisament carrer de Cala d'Egos; recte, en certa tendència a la dreta, continua el carrer que arriba a les urbanitzacions de Montport i de Can Borràs. Al cantó de l'esquerra del carrer de Cala d'Egos, un cartellet de l'IBATUR ens indica que també és aquest el comença-

ment de l'excursió al pas Vermell. Pel carrer de Cala d'Egos, pujam lleugerament, amb sòl asfaltat, amb alguns xalets a l'esquerra i amb una paret seca molt desfeta, amb mates, a la dreta, seguida de diversos xalets. Quatre minuts després del darrer entreforc, posam atenció al

camí perquè la nostra ruta agafa el vial de la dreta. Dos minuts més endavant, entre obres recents i moviments de terra, a l'esquerra hi ha encara una caseta tradicional, punt on s'acaba l'asfalt. Tres minuts després, arribam a un planiol, envoltat de pins, que serveix

Itineraris

d'entreforc de camins, el segon de l'esquerra puja fent voltes aptes per a vehicles en la mateixa direcció que la nostra ruta; es tracta d'un camí modificat per eixamplaments recents; mentre, a la dreta, avança el sender que, a manera de camí vell o de drecera excursionística,

puja ben rost entre pins, mates i aladerns, a més de botges, xiprell, ginebró i garballons. Més a la dreta encara, un comellar dominat pels pins acull una torrentera. Després d'aquest primer tram de desnivell pronunciat, arribam novament, en devers tres minuts, al

camí ample, convertit en vial d'urbanització en obres; mentre, a la dreta notam un forn de calç, completament orfe. Poc després, a la dreta recuperam el camí estret, en pujada mantinguda. Set minuts més amunt, a l'esquerra s'apropa el coster del vial; una mirada en-

rere, ens ofereix una vista sobre el Port d'Andratx; a la dreta, rere el comellar d'en Vinyetes, es poden veure els xalets més alts de la urbanització de Can Borràs, vora la font Seca. Tres minuts més amunt, després d'una certa tendència a l'esquerra per salvar moviments de terra, enllaçam una altra vegada amb el vial ample, vora un dipòsit d'aigua nou que queda a la dreta. A l'altra part de carretera, el camí vell, seccionat per les obres, intenta fer-se veure entre tanta mutila-

ció; per això, pujam uns graons irregulars per salvar el coster descarnat i recuperam el camí vell. Dos minuts més endavant, el sender ens deixa al coll des Vent.

El coll des Vent apareix ornat per alguns pins; separa el vessant del Port d'Andratx del de Cala d'Egos, i té el puig de na Moragues (232 m) com a esperó de migjorn. Hi arriba el vial que hem comentat, per la qual cosa algun vehicle agosarat

pot pujar-hi. Al coll, arrenca un primer camí cap a la dreta, que comunica amb el del pas Vermell i, des d'allà, a Sant Elm i a s'Arracó; parteixen també dos camins a l'esquerra, que davallen per vies diferents a Cala d'Egos. Dins l'àmbit de la cultura popular, podem destacar la presència de dos forns de calç, a la dreta de l'entrada al coll.

Després del coll des Vent, la nos-

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

T'equipam per a l'aventura

**ES
REFUGI**

Via Sindicat, 21 (pati interior)

Palma

Tel. 971 71 67 31

Fax 971 71 85 97

refugi@detallsport.es

www.esrefugi.es

tra ruta continua pel camí ample de la dreta, mentre que el camí de l'esquerra ens davallaria a la cala. El camí, de carro, puja lleugerament, amb mates, ullastres, xiprell, estepa blanca i garballons. A devers cinc minuts del coll des Vent, arribam a un collet amb bona vista sobre la zona de Cala d'Egos i el cap de Llebeig de sa Dragonera. Cinc minuts més endavant, a l'esquerra, enmig del coster enfonsat, hi notam una era de batre, amb la garlanda de pedres ben altes. Just després, a la dreta compareix el marge nou d'una casa de la urbanització de Can Borràs, amb la carretera a la vora. Un poc més endavant, podem observar a l'esquerra la petita casa tradicional dita Can Coves.

La nostra ruta avança per camí planer, de carro, cap al nord. Enmig d'un comellaret situat a la nostra esquerra, hi ha restes de marjades. El camí ara puja lleugerament, i deixa un planiol a la dreta, amb dos camins i vista sobre Andratx. A partir d'aquí, la línia elèctrica ens acompanyarà durant un bon tram de camí. Set o vuit minuts més endavant, deixam a l'esquerra un camí que davalla, i resseguim dos revolts en pujada, després dels quals assolim un collet, amb el camí que ha tallat el coster superior, i ens compareix el vessant de s'Arracó; és l'indret que identifiquem amb el nom de coll de sa Canal d'en Ric. Un poc després, a la dreta queda una barraca en ruïnes, de planta rectangular, d'un aiguavés. Just a la dreta deixam el camí de les antenes de telecomunicacions, amb una torre elèctrica que defineix l'indret com a penyal Vermell. A devers tres minuts de les antenes, deixam a la dreta el camí antic del pas Vermell, per on davallarem després de pujar al cim. La pujada continua en forma de pista, amb còrrecs d'aigua. Després d'un planiolet, arribam al cim del puig d'en Tió, senyalitzat per un vèrtex geodèsic. Hi destacam la vista àmplia sobre Sant Elm, es Pantaleu i sa Dragonera, i també sobre el puig de Galatzó i la mola de s'Esclop.

Davallam del puig d'en Tió pel mateix camí durant uns cinc minuts i voltam pel camí vell ja ressenyat, que ara ens queda a l'esquerra. És un tirany de muntanya, amb roques i ter-

Relojería Española S.L.

FUNDADA EN 1885

Concessionari Oficial

Ω
OMEGA
Watches & Bijoux

FREDERIQUE CONSTANT
GENEVE

LONGINES
SWISS WATCHES

W
GLYCINE
SWISS

TISSOT
Swiss Quality Time

RADO
Switzerland

OFFICIAL COSMONAUTS CHRONOGRAPH
FORTIS
SWISS WATCHES

VICTORINOX SWISS ARMY

HAMILTON
AMERICAN • SINCE 1892

Plaça de Cort, 14

Tel. 971 721 563 · 971 724 344

Fax 971 714 369

www.relojeriaespanola.com
respanyola@wmega.es

ra. Just després, passat un portellet obert, arribam al pas Vermell, caracteritzat efectivament per un relleix o cornisa situada entre roques rogenques, amb la banda esquerra tallada sobre Sant Elm, i amb el

camí que parteix per la dreta. Al capdamunt, a la dreta de la nostra posició, una carena o cresta rocosa, sovint extraplomada, discorre per damunt els nostres caps. A la dreta, hi destriam una barraca adossa-

da a la paret de roques.

Després del pas, continuem en davallada cap a l'esquerra, per un camí estret, solcat per còrrecs fets per l'aigua, entre xiprell, càrritx, estepa blanca, garballons i botges.

A uns vuit o nou minuts del final del pas, enllaçam amb un camí de carro, on voltam a l'esquerra; cap a la dreta, podríem arribar a s'Arracó. Just després, a la dreta queda un dipòsit d'aigua modern,

antiincendis. Encara en davallada, seguim un revolt a la dreta, i després, voltam a l'esquerra per una drecera, i ben aviat enllaçam amb el camí de carro, cap a l'esquerra. Un poc més avall, a l'es-

querra deixam un altre camí. Camí endavant, travessam un petit estret de roques i arribam a un entreforc de camins; la via a la dreta arriba també a Sant Elm, però decidim continuar recte, per assolir un itinerari més proper a la mar. Continuem en línia recta, amb el torrent momentàniament a la dreta, amb gatoves i aritges, a més d'ullastres i estepa blanca. Passam el torrent i a l'esquerra observam un forn de calç; després, encara travessam el torrent dues vegades més. Immediatament, a uns cinc minuts del forn de calç, hem de posar molta atenció, ja que voltam a la dreta, a l'altra banda de torrent, amb el camí convertit en un tirany estret, i arribam a un planiol pedregós, amb bona vista sobre sa Dragonera i Sant Elm. Més a la dreta, passam vora dos clapers, amb romaní, gatoves i garballons pels costats; mentre, a l'esquerra es configura un penya-segat, directe sobre la mar. Ben aviat, per un tirany tènue que parteix per l'esquerra, davallam ràpidament cap a Cala es Conills, entre xiprell. Sis minuts més avall, arribam a un collet baix, on continuam per la dreta, amb restes de marjades, ara envaïdes per pins joves. Un colze de marge ens separa d'un comellaret en davallada cap a la dreta; just després, arribam a una caseta de planta rectangular, amb restes d'una cisterna a l'interior. Després d'un marge que s'alça a l'esquerra, passam un redol de pins i assolim un planiol, on davallam cap a l'esquerra, per un graó en el marge. Tres minuts més tard, després de passar per un comellaret ple de pins, arribam al primer edifici, ben nou, de la urbanització de Cala es Conills, obstacle que hem de franquejar per l'esquerra, per on el tirany ens davalla davant la cala. Deixam la cala a l'esquerra i pujam pel vial anomenat carrer de Cala es Conills. A la propera bifurcació de vials, cap a la dreta, amunt, parteix el camí de les cases velles de Sant Elm, mentre que per l'esquerra, avall, arribam al centre del nucli de Sant Elm i a la platja.

Tendències **cinefàgia**

Hollywood és pertot arreu

(excepte a Hollywood)

MATÍAS VALLÉS

No pretenem inventar res, ja Plató mantenia que «qui conta la història, té el poder». D'aquí la passió orwelliana per reescriure-la. Estats Units –sovint anomenat Amèrica– és l'autor del guió de l'actualitat planetària. La seva hegemonia cultural és més important que el pes del seu armament, encara que hem

de recordar que la Xina emergent no posseeix ni un portaavions. Curiosament, la indústria cinematogràfica nord-americana es queixa avui de la deslocalització dels seus productes. Hollywood és pertot arreu, excepte a la ubicació de Los Angeles que ha donat nom a les il·lusions del segle passat. Recordau, això no obstant, que vivim el temps de 'Les al·lusions perdudes', per reprendre un curiós i breu títol de Carlos Monsiváis.

Les cinematografies nacionals, sense discutir si cal protegir-les, sempre seran meres emulacions de la vena hollywoodiana. Si Zapatero anàs al cinema, s'adonaria que les seves històries proteccionistes dels subproductes espanyols –on només cal decidir si *Mataharis* és més mediocre que *Las 13 rosas*, o quin percentatge d'*El orfanato* ja varem veure a *Los otros*– són una anècdota enfront de l'enorme crisi de la matriu nord-americana. Cal protegir el cinema, punt; encara que sospita que ens hem allunyat notablement de l'assumpte que ens havia congregat. Es contenen meravelles de la puixança de Bollywood, que és la franquícia de Hollywood a Bombai; però la millor imatge de la meca transhumant del cinema la tenim en la figura cada vegada més llanguida de Woody Allen. El cineasta oscil·la entre Nova York i Los Angeles, fins que els productors decidits a guanyar doblers es desprenen dels seus deliris ruïnosos.

HOLLYWOOD

Vegas-Info.de

És acollit al Regne Unit com un exiliat de luxe, però l'idil·li és breu, de nou per raons econòmiques. Finalment, recalca a Catalunya i Astúries, on encara té admiradors que no han tornat al cinema des d'*Annie Hall* –que ell va voler titular 'Anhedonia', jas instint comercial. És proclamat com el marmessor universal de Bergman, però les seves pel·lícules no són vistes ni pels expenedors de buits al panteó cinematogràfic.

Woody Allen és l'exemple que Hollywood no permet que hi hagi cap carrera que duri quaranta anys, però també de la deslocalització hollywoodiana. Això no obstant, haurem de matisar. Els sis grans estudis nord-americans –Paramount,

Fox, Universal, Disney, Sony, Warner– controlen directament les dues terceres parts de tot el cinema que s'exhibeix al món. Aquest percentatge equival a la proporció armamentística nord-americana enfront del total mundial. Una vegada més, l'acció combinada del *hard power* i el *soft power*. Supòs que caldrà posar-ne uns quants exemples. No vàreu veure *La dalia negra* –ni falta que fa, llevat que sentiu un impuls irrefrenable per contemplar Scarlett Johansson tatuada–, però us disposau ara mateix a aprendre que va ser rodada a Bulgària. Resulta més barat refer fins i tot les gegantines lletres que anuncien Hollywood sobre els tossals cali-

fornians abans que pagar els salaris dels tècnics a la localització on es desenvolupa l'acció. Amb aquest trànsit es compleix l'al·legoria entrevista per David Lynch a *Inland Empire* –que no us passi pel cap veure-la, llevat que la vostra vida disposi de tres hores per llançar als fems–, un relat oníric que defensa el pes d'Europa com a motor de Hollywood.

Hollywood sempre va ser generós amb la importació del talent, com es defineixen genèricament els factors creatius de la Indústria. L'imperi de la producció va captar sense massa problemes figurants com Thomas Mann, Salvador Dalí, Bertolt Brecht, Aldous Huxley o Igor Stravinsky, sense menysprear

EL MIRALL amb el suport de

Generalitat
de Catalunya

els novel·listes William Faulkner, Scott Fitzgerald o Raymond Chandler. La diferència amb la situació actual rau que parlem d'una explosió de la meca que ha deixat fragments en els quatre confins del planeta. En la seva pel·lícula interminable, Lynch extrapola *Sunset Boulevard* cap a la ciutat polonesa de Lodz, i reprèn els orígens jueus a l'Europa de l'Est de la majoria dels magnats cinematogràfics, amb cognoms tan inol·ludables com Mayer, Thalberg o Goldwyn.

Es tracta, finalment, de decidir si la diàspora de Hollywood està connectada al descens generalitzat en la qualitat de les pel·lícules,

i la davallada correlativa en les xifres d'assistència a les sales. En un incís, cal recordar que tota la població cinèfila de Mallorca podria albergar-se de sobres en el seu complex de multicines més gran. Aquest procés de nidificació en habitatges cada vegada més ben dotats des del punt de vista de la reproducció de pel·lícules repercuteix negativament en la cohesió social, però no ens deixem apartar dels factors econòmics que governen en l'actualitat qualsevol iniciativa pretesament estètica.

Si hi ha llibres que lloen el beisbol en el seu rol de factor de consolidació comunitària, com relativitzar el paper del cinema en

aquest apartat. Els cinemes madrilens es transformen en teatres. En part, perquè Hollywood produeix cada vegada menys pel·lícules, i no omplireu aquests locals amb *Mataharis*. Aquest descuit del mercat exterior, amb el pretext de la globalització hollywoodiana, és una de les fonts de l'antiame-ricanisme denunciat sovint pels pensadors de dretes. Per desgràcia, no se'ls ha ocorregut acudir al cinema per combatre aquesta sensibilitat hostil cap a l'epicentre imperial.

El domini del món mitjançant el cinema no va ser un procés accidental, sinó perfectament dissenyat des que, el llunyà 1917, el president Wilson contempla *El naixement d'una nació*, de Griffith, i s'adona que és l'instrument ideal per conquerir «els cors i les ments» del planeta. Si us sona, no anau equivocats, perquè la lluita pels *hearts and minds* dels iraquians va impulsar Bush al major desastre de la política exterior nord-americà. Li hauria valgut més conquerir Bagdad amb pel·lícules. Llevat que Hollywood ja no les fabrica. I nosaltres les patim.

Metges especialistes en oftalmologia

C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)
Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50
Fax 971 75 52 38
A/e: iom@iom.es

XXX

Premis

Baldiri Reixac

2007 - 2008

**Per a l'estímul i el reconeixement
de l'escola catalana**

116.200 euros de dotació total

- **A les escoles:** 14 premis de 3.300 euros cadascun i 1 premi Joan Triadú de 5.000 euros.
- **Als alumnes:** 70 premis de 700 euros cadascun a treballs escolars i 2 premis de 2.000 euros cadascun a experiències per fomentar l'ús de la llengua.
- **A mestres i professors:** 6.000 euros per a un estudi, assaig o recerca pedagògics i 3.000 euros de subvenció per a la seva edició, i 3.000 euros per a una experiència didàctica i la seva aplicació.

Fundació Lluís Carulla
Aribau 185 3r 08021 Barcelona
Tel. 93 200 53 47 Fax 93 200 56 33
info@fundaciolluiscarulla.cat

Amb la col·laboració tècnica d'Òmnium Cultural
i el patrocini honorífic de la:

Termini de presentació dels treballs: **7 de febrer de 2008**
Trobareu les bases, els qüestionaris i les fitxes d'inscripció
a www.fundaciolluiscarulla.cat

informa't

del que pots trobar a
<http://piu.caib.es>

- Beques
- Ajudes als estudiants
- Estudis universitaris
- Espai Europeu d'Educació Superior
- Normativa universitària

osloestudi

Govern
de les Illes Balears

www.caib.es